

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till utsädeslag och lag om ändring av 1 § i lagen om verkställighet av böter

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en ny utsädeslag och att lagen om verkställighet av böter ändras. Den nuvarande lagen om handel med utsäde upphävs. Den nya lagen innehåller bestämmelser om förpackande av utsäde samt märkning och undantag vid certifiering. Möjligheten att inrätta privata laboratorier i tillägg till Livsmedelsverkets laboratorium lyfts upp från förordningsnivå till lagnivå.

Enligt förslaget är Livsmedelsverket tillsynsmyndighet och certifieringsmyndighet. Importen ska enligt förslaget förutom av Livsmedelsverket övervakas också av Tullen. Närings-, trafik- och miljöcentralen ska alltjämt övervaka marknadsföringen av utsäde inom sitt område. Vid tillsynen kan Livsmedelsverket anlita auktoriserade inspektörer och provtagare. I fråga om rätten att utföra inspektioner, rätten att få uppgifter och tillsynsregistret föreskrivs på motsvarande sätt som i den gällande lagen.

Som ett nytt administrativt tvångsmedel föreslås en administrativ påföljdsavgift som gör det lättare att reagera på eventuella försummelse. Enligt förslaget föreskrivs i lagen om en möjlighet att vid behov återkalla godkännandet av ett laboratorium eller ett packeri. Som nya element föreslås för Livsmedelsverket möjlighet till maskinell underskrift, provtagning utan identifiering vid distansförsäljning, en möjlighet att använda obemannade luftfartyg vid tillsynen och en möjlighet att stänga en webbplats om bestämmelserna inte efterlevs. Dessa nya bestämmelser motsvarar den förändrade verksamhetsmiljön och verksamhetspraxisen.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 juli 2019.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
INNEHÅLL	2
1 NULÄGE	2
1.1 Lagstiftning och praxis.....	2
1.1.1 Lagstiftning	3
1.1.2 Praxis.....	5
1.2 Bedömning av nuläget	6
2 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	6
3 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	7
3.1 Ekonomiska konsekvenser.....	7
3.2 Konsekvenser för myndigheterna	7
3.3 Konsekvenser för företagen	8
3.4 Konsekvenser för miljön.....	8
4 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	8
5 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER.....	10
DETALJMOTIVERING	10
1 LAGFÖRSLAG	10
1.1 Utsädeslag.....	10
1 kap. Allmänna bestämmelser.....	11
2 kap. Utsläppande av utsäde på marknaden	12
3 kap. Bedrivande av verksamhet.....	16
4 kap. Laboratorier.....	19
5 kap. Myndigheter.....	20
6 kap. Kontroll och tillsyn	20
7 kap. Administrativa tvångsmedel	24
8 kap. Särskilda bestämmelser.....	27
1.2 Lag om ändring av 1 § i lagen om verkställighet av böter.....	28
2 NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER	28
3 IKRAFTTRÄDANDE	29
4 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	29
LAGFÖRSLAG	35
Utsädeslag	35
Lag om ändring av 1 § i lagen om verkställighet av böter	51
BILAGA	52
PARALLELLTEXT	52
Lag om ändring av 1 § i lagen om verkställighet av böter	52

ALLMÄN MOTIVERING

1 Nuläge

1.1 Lagstiftning och praxis

1.1.1 Lagstiftning

Den gällande lagen om handel med utsäde är från 2000. I lagen har man beaktat gemenskapens utsädesdirektiv, vars innehåll huvudsakligen har genomförts genom förordningar av jord- och skogsbruksministeriet. Inom sektorn för förökningsmaterial finns det sammanlagt 12 huvuddirektiv, varav 6 är direktiv som gäller utsäde inom jordbruket och trädgårdsodlingen. Dessutom gäller också sortlistedirektivet utsäde. De huvuddirektiv som gäller utsäde är följande: rådets direktiv 66/401/EEG om saluföring av utsäde av foderväxter, rådets direktiv 66/402/EEG om saluföring av utsäde av stråsäd, rådets direktiv 2002/53/EG om den gemensamma sortlistan för arter av lantbruksväxter, rådets direktiv 2002/54/EG om saluföring av betutsäde, rådets direktiv 2002/55/EG om saluföring av utsäde av köksväxter, rådets direktiv 2002/56/EG om saluföring av utsädespotatis och rådets direktiv 2002/57/EG om saluföring av utsäde av olje- och spånadsväxter.

Utöver dessa finns det på gemenskapsnivå sammanlagt nästan 90 andra rättsakter inom sektorn för förökningsmaterial. De äldsta direktiven är från 1966, men direktiven har ändrats på många ställen och kompletterats under årens lopp. En del av direktiven kodifierades i början av 2000-talet. Gemenskapens lagstiftning har skrivits på så sätt att det i den hänvisas till internationella regler för handel med utsäde. Detta innebär att odlingsgranskningarna och fältförsökskontrollerna görs enligt kraven i OECD:s utsädessystem och provtagningen och analysen enligt ISTA (Internationella frökontrollorganisationen). När det gäller sortskyddet iaktas de regler som Internationella unionen för skydd av växtförädlingsprodukter (UPOV) tagit fram.

År 2007 publicerades rådets slutsatser om en reform av gemenskapens lagstiftning om förökningsmaterial. Gemenskapens förslag till förordning om förökningsmaterial publicerades i maj 2013 som en del av SANCO-paketet, som också omfattade förslag som gällde djurhälsa och växters sundhet samt ett förslag till ny kontrollförordning. I förslaget gällande förökningsmaterial samlades alla de viktigaste direktiven om jordbruk, trädgårdsodling och skogsodling. Förslaget behandlades i rådets arbetsgrupper 2013 och 2014. År 2014 förkastade Europaparlamentet förslaget i sin omröstning. Medlemsländerna var alljämt redo att fortsätta lagstiftningsarbetet utifrån ett nytt förslag med en bättre gruppering enligt olika sektorer och med de ändringar som medlemsländerna önskade. Kommissionen drog dock tillbaka sitt lagstiftningsförslag i slutet av 2014. Efter detta har kommissionen meddelat att lagstiftningen inte längre revideras under den nuvarande kommissionens mandatperiod. Växtförökningsmaterial ingick också i tillämpningsområdet för kontrollförordningen, men lämnades senare bort.

Revideringen av växtskyddsförordningen inverkar också på utsädessektorn eftersom reglerade EU-icke-karantänskadegörare (s.k. kvalitetsskadegörare) definieras i den nya förordningen. De flesta växtskadegörare som för närvarande nämns i lagstiftningen om förökningsmaterial kommer i fortsättningen att vara dessa reglerade EU-icke-karantänskadegörare för vilka det har fastställts gränsvärden i direktiven. Enligt kommissionens växtskyddsförordning ska dessutom de aktörer som omfattas av lagstiftningen om förökningsmaterial i fortsättningen registreras i ett gemensamt aktörsregister enligt växtskyddslagstiftningen. Ett nytt krav är kravet på växtpass för utsäde i vilket det förekommer reglerade EU-icke-karantänskadegörare. Tidigare har växtpass i kombination med garantibevis använts endast inom utsädespotatissektorn.

Även om de gamla direktiven fortfarande är i kraft har det efter dem också antagits ny lagstiftning, såsom kommissionens direktiv om bl.a. produktion av utsäde av lantsorter och sorter för fritidsodling samt av utsädesblandningar för upprätthållande av mångfalden. Kommissionen har antagit ett beslut om marknadsföring av utsäde av sorter som inte godkänts för upptagande i sortlistan. Dessutom har kommissionen 2004 antagit ett direktiv om myndighetsgod-

kända laboratorier och myndighetsövervakad provtagning. Gemenskapens direktiv har också ändrats och kompletterats till många delar.

Annan lagstiftning i unionen

Utsäde av en genetiskt modifierad sort får produceras och släppas ut på marknaden endast om sorten har godkänts för odling i gemenskapen i enlighet med antingen Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1829/2003 om genetiskt modifierade livsmedel och foder eller gentekniklagen (377/1995). Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1830/2003 om spårbarhet och märkning av genetiskt modifierade organismer och spårbarhet av livsmedel och foderprodukter som är framställda av genetiskt modifierade organismer reglerar spårbarheten och märkningen av utsäde, livsmedel och foder som är genetiskt modifierade. En sort ska godkännas för upptagande i sortlistan i enlighet med rådets direktiv 2002/53/EG om den gemensamma sortlistan för arter av lantbruksväxter.

År 2015 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/412 om ändring av direktiv 2001/18/EG vad gäller medlemsstaternas möjlighet att begränsa eller förbjuda odling av genetiskt modifierade organismer inom sina territorier. Enligt direktivet får medlemsländerna själva fatta beslut om huruvida de tillåter odling av genetiskt modifierade växter som är godkända i Europeiska unionen. Den enda genetiskt modifierade majssort som är godkänd inom Europeiska unionen och som odlas i kommersiellt syfte (MON810) odlas inte i Finland. På gemenskapsnivå har det fortfarande inte angetts några tröskelgränser för märkningen av genetiskt modifierat utsäde.

Gränsen mellan växtpatent och växtförädlarrätt har utretts de senaste åren efter det att Europeiska patentverkets besvärskammare fattade positiva beslut på de ansökningar som gällde tomat och broccoli. Ansökningarna gällde slutprodukten av en biologisk förädlingsprocess och för den beviljades patent. Ärendet har behandlats i rådet för jordbruk och fiske och rådet för konkurrenskraft. Kommissionen publicerade ett meddelande om saken där det konstaterades att lagstiftarens avsikt vid antagandet av direktivet om rättsligt skydd för biotekniska uppfinningar var att utesluta produkter (växter/djur och växt-/djurdelar) som erhålls med hjälp av väsentligen biologiska förfaringssätt från det patenterbara området. Situationen klargjordes genom att Europeiska patentverkets tillämpningsföreskrifter ändrades. Dessutom granskas eventuell tvångslicensiering.

När det gäller nya växtförädlingsmetoder förs det inom Europeiska unionen diskussioner om huruvida organismer som modifierats med genmodifieringsmetoder (genomeditering, nya förädlingsmetoder, New Breeding Techniques, NBT's) ska omfattas av bestämmelserna om genteknik. Med hjälp av ny teknik kan man modifiera delar av gener så att främmande DNA inte överförs till den modifierade organismen. I dessa fall verkar den modifierade organismen inte motsvara definitionen på en genetiskt modifierad organism i EU-lagstiftningen. Liknande punktmutationer sker också i naturen och det är inte möjligt att i efterhand fastställa om det var fråga om användning av teknik eller en spontan mutation. Det är inte möjligt att i praktiken övervaka användningen av sådan teknik. Europeiska unionens domstol gav den 25 juli 2018 sin dom i Frankrikes begäran om förhandsavgörande gällande tekniker för mutagenes. Enligt domen hör nya tekniker för mutagenes till tillämpningsområdet för EU:s genteknikdirektiv. Medlemsstaterna har rätt att nationellt reglera även traditionella tekniker för mutagenes förutsatt att de nationella bestämmelserna inte strider mot EU-lagstiftningen.

Nationell lagstiftning

Utöver gemenskapslagstiftningen finns det nationell lagstiftning om utsäde och utsädespotatis. Lagen om bekämpning av flyghavre (185/2002) upprätthåller en högklassig växtproduktion genom att främja bekämpningen av flyghavre. Lagen om produktionsområdet för högklassig utsädespotatis (744/2016) tryggar verksamhetsförutsättningarna för produktion av högklassig utsädespotatis och förutsättningarna för produktion av utsädespotatis för hela landets behov. Lagstiftningen om skydd för växters sundhet gäller åtgärder som avser att bibehålla växters goda sundhetstillstånd och som kan vidtas för att bekämpa skadegörare och hindra att de sprids. Lagen om växtförädlarrätt (1279/2009) tillämpas på skydd av växtförädlarens rätt. Växtförädlarrätt kan beviljas för sorter inom alla botaniska släkten och arter. Lagen om tillsyn över ekologisk produktion (294/2015) gäller ekologiskt producerat utsäde. När det gäller genmodifierat utsäde föreskrivs det enligt gentekniklagen dessutom om tillstånd att släppa ut genmodifierat utsäde på marknaden.

1.1.2 Praxis

För den kontroll, tillsyn och certifiering av utsäde som förutsätts i lagen om handel med utsäde svarar för närvarande Livsmedelssäkerhetsverkets enhet för utsädeskontroll i Loimaa. Processen för certifiering av utsäde börjar ofta med att ett avtal ingås med ett utsädespackeri som levererar stamutsäde till odlaren. Utsädesodlaren ska beakta behövliga krav som ställs på förfrukter och avsaknad av flyghavre samt andra krav som ställs på utsädesproduktionen. På de gårdar som har utsädesproduktion görs under växtperioden odlingsgranskningar där man kontrollerar sortriktighet, isoleringsavstånd, förfrukter, sjukdomsläge och andra växter på odlingen, ogräs och flyghavresituationen. Provtagaren tar ett officiellt prov av det iordningställda utsädespartiet för laboratorieundersökningar. Provet tas i enlighet med den internationella utsädeskontrollorganisationens (ISTA) regler.

När det gäller utsäde som ska användas som stamutsäde görs det dessutom fältförsök i Loimaa där det utreds att stamutsädet är sortäkta. För det godkända certifikatutsädet trycks garantibevis. Certifieringsprocessen omfattar dessutom utbildning, bemyndigande och övervakning av odlingsgranskare och provtagare. Processen för utsädeskontroll omfattar också den sorttestning som görs på nya växtsorter.

Närings-, trafik- och miljöcentralerna utför marknadskontroll av handeln med utsäde och dessutom utövar Livsmedelssäkerhetsverkets egna inspektörer tillsyn. Vid odlingsgranskningarna och provtagningen anlitas de inspektörer som utbildats och bemyndigats av Livsmedelssäkerhetsverket.

Arealerna för utsädesproduktion har de senaste åren stabiliserats på ca 36 000 hektar. Det finns ca tusen utsädesodlare. Arealerna med vallutsäde har utgjort ca en tredjedel av den totala arealen (9 000 – 10 000 hektar). Användningen av certifikatutsäde av spannmål har varit fortsatt låg, omkring 30 procent. I områden med boskapsuppfödning, som i Norra och Östra Finland, används certifikatutsäde av spannmål i större utsträckning, medan användningen i områden med spannmålsodling, som i Södra Finland, Egentliga Finland och Tavastland, på motsvarande sätt är liten. Gårdens eget utsäde istandsätts i synnerhet i områden med spannmålsodling. När det gäller vallutsäde används certifikatutsäde i stor utsträckning, nästan till 100 procent. Utsädespotatis har de senaste åren producerats på i genomsnitt 1 100 hektar. Användningen av certifierad utsädespotatis har tidigare legat på 50–60 procent, men sedan det nationella stödet för potatisproduktion slopades vid ingången av 2012 har användningen av certifierad utsädespotatis minskat. Arealerna för utsädesproduktion har det de senaste åren varierat när det gäller oljeväxter och även vissa specialväxter.

Typiskt för utsädesbranschen är att den är uppdelad på huvudsakligen fyra aktörer: Hankkija Oy, Lantmännen Agro Oy, Tilasiemen Oy och Peltosiemen Oy. Gårdspackerierna har anslutit sig till antingen Tilasiemen eller Peltosiemen. På motsvarande sätt är marknaden uppdelad enligt olika sortföreträdare. Det finns flera aktörer som är sortföreträdare, såsom Berner Ab, Boreal Växtförädling Ab, Hankkija Oy, Raisioagro Ab, Plantanova Ab, Lantmännen Agro Oy, S.G. Nieminen Oy, Syngenta, Tilasiemen Oy och Yara Suomi Oy samt på potatissidan Finnamyl Oy, Finpom Oy, HZPC Kantape-runna Oy, Myllymäen Peruna Oy och Finska Centralen för Utsädespotatis Ab.

1.2 Bedömning av nuläget

Lagstiftningen om utsäde är redan väl etablerad och fungerar huvudsakligen bra. Genom utsädeslagstiftningen försöker man säkerställa att utsäde av sorter som lämpar sig för våra förhållanden håller hög kvalitet i yrkesmässig användning. I den nu gällande lagen har de ändringar som anslutningen till Europeiska unionen medförde redan beaktats. Gemenskapens direktiv har genomförts genom förordningar av jord- och skogsbruksministeriet. Utsädesbranschen är mycket medveten om de krav som lagen om handel med utsäde och jord- och skogsbruksministeriets förordningar om utsäde ställer. Livsmedelssäkerhetsverkets tillsynspraxis fungerar väl och är etablerad. Livsmedelssäkerhetsverket har utvecklat sin verksamhet och kunderna har nu möjlighet att få ett provtagningsprotokoll som fyllts i elektroniskt. Dessutom har aktörerna fått möjlighet att skriva ut garantibevis på distans. De elektroniska tjänsterna utvecklas alltjämt och även tillsynen utvecklas mot tillsyn över distansköp.

Syftet med lagen om handel med utsäde har varit att främja en högklassig utsädesproduktion och detta syfte är alltjämt viktigt. Det finns dock fortfarande utmaningar när det gäller att öka användningen av certifikatutsäde. I fråga om specialväxter är det en utmaning att få en tillräcklig utsädesskörd, och därför motsvarar mängden certifikatutsäde inte efterfrågan.

Paragrafen om strikt ansvar i lagen om handel med utsäde har upplevts som problematisk eftersom den anses behandla finländska aktörer på ett ojämnt sätt jämfört med andra aktörer inom gemenskapen. I synnerhet för importörer av köksväxter och för utsädespotatissektorn kan kraven på strikt ansvar vara oskäliga. Importörer av köksväxter kan inte garantera kvaliteten på det importerade utsädet utan är helt beroende av de uppgifter som den utländska aktören har gett. I eventuella problemsituationer har utsädesimportören dock fullt ersättningsansvar. När det gäller utsädespotatis sprids en del av sjukdomarna både via utsädet och via jorden. Dessutom kan t.ex. stjälkbakterios vid granskningstidpunkten förekomma latent och utan symptom och därför är det ofta problematiskt att granska sjukdomar som sprids med utsädespotatis. Utsädesbranschen har föreslagit att paragrafen om strikt ansvar antingen ska ändras eller helt och hållet slopas.

Med stöd av utsädeslagstiftningen är det möjligt att ingripa i missförhållanden och försummelser, även om det inte alltid är möjligt att förhindra handel med och marknadsföring av grått utsäde.

2 Målsättning och de viktigaste förslagen

I propositionen föreslås att det stiftas en ny utsädeslag och att den gällande lagen om handel med utsäde upphävs. Lagen har uppdaterats och man har försökt göra definitionerna enhetliga med andra lagar. Som tillsynsmyndighet fungerar Livsmedelsverket och även Tullen i fråga om tillsynen över importen. Livsmedelsverket är ett nytt verk som inrättas inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde och till vilket bl.a. Livsmedelssäkerhetsverkets

och Landsbygdsverkets uppgifter samlas (RP 8/2018 rd). Det nya verket inleder sin verksamhet vid ingången av 2019. Närings-, trafik- och miljöcentralen övervakar alltjämt marknadsföringen av utsäde inom sitt område. I förslaget beaktas unionens ändrade lagstiftning och därför har det i lagen tagits in nya bestämmelser om godkännande av privata laboratorier, undersökningar som utförs av dem och tillsynen över dem. Bestämmelser om testning av växtsorter och om odlingsvärdesförsök har tidigare funnits endast i en förordning, men tas nu in i lagen. Giltighetstiden för godkännandet av ett packeri ändras från nuvarande fem år till högst tio år. Målet är att lätta på den administrativa bördan och att rikta packerikontrollerna utifrån en riskbedömning. Som ett nytt administrativt tvångsmedel föreslås en påföljdsavgift. Den förändrade verksamhetsmiljön och verksamhetspraxisen, såsom distansförsäljning och tillsynen över den, de elektroniska tjänsterna samt möjligheten att använda obemannade luftfartyg vid tillsynen, har beaktats i förslaget.

3 Propositionens konsekvenser

3.1 Ekonomiska konsekvenser

Propositionen har inga betydande ekonomiska konsekvenser. I propositionen ingår nya bestämmelser bl.a. om laboratorier och godkännandet av dem samt om testning av sorter och om odlingsvärdesförsök. Bestämmelser om dessa har tidigare utfärdats genom förordning. I Finland finns det inte ett enda privat utsädeslaboratorium så till den delen förändras inte situationen. Packeritillstånd har tidigare beviljats för fem år i sänder, men nu föreslås det att giltighetstiden förlängs till högst tio år. Detta lättar på den administrativa bördan och minskar på de kontroller som Livsmedelsverket utför eftersom en del av kontrollerna kan göras i form av granskningar av handlingarna. Dessutom riktas kontrollerna noggrannare utifrån en riskbedömning. I förslaget har man beaktat ny praxis och därför har också bl.a. möjligheten till maskinell underskrift tagits in i förslaget. Egentliga nya uppgifter ingår inte i förslaget.

3.2 Konsekvenser för myndigheterna

Tillsynen över handel med utsäde hör i fortsättningen till Livsmedelsverket och för tillsynen över importen av utsäde ansvarar Livsmedelsverket och Tullen. I enlighet med nuvarande praxis övervakas marknadsföring av utsäde av närings-, trafik- och miljöcentralen. Växtsortsnämnden, som tillsätts av jord- och skogsbruksministeriet, beslutar om godkännande av en växtsort för upptagande i växtsortlistan.

Förslaget innehåller inte några betydande nya myndighetsuppgifter och det leder inte till betydande förändringar i den mängd tillsynsarbete som Livsmedelsverket utför. Förlängningen av packeritillståndens giltighetstid och ändringen av antalet kontroller så att de görs utifrån en riskbedömning kommer sannolikt att leda till att myndigheternas arbete minskar.

Den föreslagna nya påföljdavgiften påförs av Livsmedelsverket och verkställs av Rättsregistercentralen. Detta bedöms inte innebära någon betydande arbetsinsats för Rättsregistercentralen eftersom antalet påförda påföljdsavgifter beräknas bli ringa. Bestämmelser om vissa uppgifter, t.ex. godkännande av ett privat laboratorium, har tidigare funnits i en förordning av jord- och skogsbruksministeriet, men tas nu in i den föreslagna lagen. Det har dock inte ansökts om godkännande av ett enda laboratorium. De nya bestämmelserna om elektroniska tjänster behövs för en modern kundservice, och de minskar för sin del myndigheternas arbete.

Även om användningen av obemannade luftfartyg vid tillsynen på lång sikt ger kostnadsbesparingar i och med att den tid som behövs för tillsyn på platsen blir kortare, leder använd-

ningen också till investeringsbehov som i sin tur ger kostnader. För närvarande är det i praktiken omöjligt att göra en närmare bedömning av kostnaderna eftersom det inte ännu finns någon helhetssyn över vad allt processen kommer att omfatta. Det finns inte heller någon tidigare jämförelsegrund med motsvarande krav på basis av vilka det skulle vara möjligt att bedöma kostnadsverkningarna.

Inom tillsynen har det varit svårt att ingripa i utsläppande av utsäde på marknaden via distansförsäljning. Den föreslagna provtagningen utan identifiering vid distansförsäljning gör det möjligt för Livsmedelsverket att få prov också från utsäde inom distansförsäljningen, men det är inte fråga om en egentlig ny uppgift för Livsmedelsverket.

3.3 Konsekvenser för företagen

Den nya utsädeslagen ger goda möjligheter för företagare inom utsädesbranschen att nå framgångar och vidareutveckla den egna verksamheten. Provtagningar på utsäde och granskningar av utsädesodlingar kan alltså göras av företagets egen personal, vilket gör att kostnaderna minskar och flexibiliteten ökar. Garantibevisen kan skrivas ut direkt eller på distans på packeriet, vilket för snabb leverans. Inom en snar framtid utvidgas de elektroniska tjänsterna så att de utöver det provtagningsprotokoll som redan nu fyllts i elektroniskt också omfattar beslut och andra handlingar. Elektroniska tjänster betjänar kunderna på ett effektivt och smidigt sätt.

Enligt förslaget är det under vissa förutsättningar också möjligt att inrätta ett privat utsädeslaboratorium. Förfarandet för godkännande av packerier lindras, det blir möjligt att bevilja godkännande för tio år i sänder och myndigheten bedömer behovet av inspektionsbesök utifrån en riskbedömning. I och med att utsädestillsynen görs utifrån en riskbedömning blir det möjligt för aktörerna att påverka antalet inspektioner genom sitt eget agerande.

Det är till fördel för företagen inom utsädesbranschen om marknadsföringen av okontrollerat utsäde fås under kontroll, och en ny snabb bestraffningsmetod, dvs. påföljdsavgiften, främjar detta.

3.4 Konsekvenser för miljön

Propositionen har inga särskilda konsekvenser för miljön. Användningen av certifikatutsäde minskar spridningen av den invasiva arten flyghavre. Genom användning av certifierat och kontrollerat utsäde av hög kvalitet kan man allra bäst uppnå en god skördenivå och minska belastningen på miljön. På detta sätt kan man också främja ett hållbart utnyttjande av naturresurserna.

4 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid jord- och skogsbruksministeriet. Yttranden om utkastet till proposition har begärts av följande: justitieministeriet, Livsmedelssäkerhetsverket, Försörjningsberedskapscentralen, Trafiksäkerhetsverket, Naturresursinstitutet, Landsbygdsverket, Rättsregistercentralen, Tullen, Närings-, trafik- och miljöcentralerna, Gentekniknämnden, Potatisforskningsinstitutet, Tulllaboratoriet, Berner Ab, Boreal Växtförädling Ab, Caraway Finland Oy, Finnamyl Oy, Finpom Oy, Finola Oy, Hankkija Oy, Hyötykasviyhdistys - Nyttoväxtföreningen ry, HZPC Kantaperuna Oy, Lantmännen Agro Oy, Lapuan Peruna Oy, Förbundet för Ekologisk Odling rf, Maatiainen - Det lantliga kulturarvet ry, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry, Ålands landskapsregering, Peltosiemen Oy, Plantanova Ab, ProAgria Keskusten Liitto, Purolan Kartano Oy, Puutarhaliike Helle Oy, Puutarhaliitto - Trädgårdsför-

RP 172/2018 rd

bundet ry, Raisio Abp, Viltfrö Ab, Savon Siemen Oy, Schetelig Oy, S.G. Nieminen Oy, Siemenkauppiaitten Yhdistys ry, Sokerijuurikkaan Tutkimussäätiö, Finska Centralen för Utsädespotatis Ab, Suomen Viljava Oy, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund rf, Syngenta Suomi, Tilasiemen Oy, Trans Farm Oy, Vihervakka Oy, Ekologiska Producenternas Allians rf och Ylistaron Maataloustarvike Oy.

Yttranden lämnades av kommunikationsministeriet, Trafiksäkerhetsverket, Livsmedelssäkerhetsverket, Naturresursinstitutet, Landsbygdsverket, Försörjningsberedskapscentralen, Rättsregistercentralen, Potatisforskningsinstitutet, Biodynaaminenyhdistys – Biodynamiska föreningen ry, Boreal Växtförädling Ab, Gentekniknämnden, Finnamyl Oy, Martti Kinnari, Lappuan Peruna Oy, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry, Förbundet för Ekologisk Odling rf, ProAgria Keskusten Liitto, Siemenkauppiaitten Yhdistys ry, Finska Centralen för Utsädespotatis Ab och Ekologiska Producenternas Allians rf.

Propositionen har allmänt taget ansetts vara behövlig och klargörande.

Naturresursinstitutet och Potatisforskningsinstitutet har fäst vikt vid de instanser som ordnar odlingsvärdesförsök. Dessutom har dessa samt Boreal Växtförädling Ab, Potatisforskningsinstitutet och ProAgria Keskusten Liitto konstaterat att odlingsvärdesförsöken bör göras heläckande. Samtidigt har det i dessa yttranden och i yttrandet av Siemenkauppiaitten Yhdistys ry ansetts viktigt att kostnaderna för försöken är skäliga.

Biodynaaminen yhdistys – Biodynamiska föreningen ry, Förbundet för Ekologisk Odling rf och Ekologiska Producenternas Allians rf har noterat att det är viktigt att se till att odlarna får tillgång till utsäde av växter som lämpar sig för produktionsinriktningen och växtförhållandena. Dessutom är de nöjda över att produktionen av små mängder utsäde har beaktats i propositionen.

Kommunikationsministeriet har konstaterat att propositionen innehåller regler som gäller användning av obemannade luftfartyg och att denna reglering överlappar speciallagstiftningen om luftfartssektorn och olika föreskrifter och att det inte är nödvändigt att här reglera detta separat. I fråga om regleringen av obemannad luftfart håller behörigheten som det nu ser ut på att i allt högre grad överföras på Europeiska unionen, och ett centralt mål med denna reform är att i framtiden skapa en lagstiftningsram på EU-nivå för obemannad luftfart.

Livsmedelssäkerhetsverket och flera andra remissinstanser understöder de föreslagna nya åtgärderna, såsom påföljdsavgiften, stängningen av webbplatser och möjliggörandet av användningen av obemannade luftfartyg. Livsmedelssäkerhetsverket har dessutom föreslagit flera tekniska ändringar av propositionen. Livsmedelssäkerhetsverket och Rättsregistercentralen har föreslagit att föreläggandet om stängning ska kunna förenas med vite. Rättsregistercentralen har dessutom fäst vikt vid att det i propositionen inte har bedömts vilka konsekvenser den nya verkställighetsavgiften har.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry konstaterar att huvudprinciperna i den föreslagna utsädeslagen kvarstår oförändrade i jämförelse med den gällande lagen om handel med utsäde. Samtidigt har det i förslaget gjorts flera preciseringar bl.a. av definitionerna, och de gällande paragraferna har omformulerats så att de bättre motsvarar dagens krav. Möjligheten att släppa ut små mängder utsäde på marknaden som icke-certifierade är en bra sak och kan ge nya möjligheter för den ekologiska odlingen. MTK ry anser att det är särskilt viktigt att skadeståndsskyldigheten följer gällande lag och innefattar principen om s.k. strikt ansvar. Vid handel med utsäde är en enskild odlare en svagare part än den aktör som släpper ut utsäde på

RP 172/2018 rd

marknaden och därför är det synnerligen motiverat att omvänd bevisbörda även i fortsättningen finns kvar i utsädeslagen.

Livsmedelssäkerhetsverket, Siemenkauppiaitten Yhdistys ry, Finnamyyl Oy, Lapuan Peruna Oy, Martti Kinnari, ProAgria Keskusten Liitto och Finska Centralen för Utsädespotatis Ab anser för sin del att det är skäl att frånga kravet på strikt ansvar eftersom det är oskäligt och snedvrider konkurrensen.

Gentekniknämnden har fäst vikt vid EU-domstolens nya dom (C-528/16) där det konstateras att nya tekniker för mutagenes hör till tillämpningsområdet för EU:s genteknikdirektiv. Nämnden föreslog att de behov av åtgärder som EU-domstolens dom medför ska beaktas i propositionen. Dessutom föreslår nämnden att i fråga om upptagande av utsäde av en genetiskt modifierad sort i växtsortlistan ska propositionen beakta den delvis avvikande cykeln för behandling av genetiskt modifierade sorter. Nämnden konstaterade dessutom bl.a. att behörighetsfördelningen mellan myndigheterna, de administrativa påföljderna och den auktoriserade inspektörens och provtagarens uppgifter ska förtydligas. Nämnden ansåg också att vissa punkter i anslutning till förande eller uppbevarande av register och uppgifter är problematiska med tanke på möjligheterna att spåra genetiskt modifierade växter.

Propositionen har omarbetats utifrån remissvaren. På grund av den försenade landskapsreformen har myndigheternas uppgifter ändrats så att närings-, trafik- och miljöcentralen på samma sätt som hittills övervakar marknadsföringen av utsäde inom sitt område. Paragrafen om användning av obemannade luftfartyg har ändrats och detaljmotiveringen förtydligats så att gällande reglering beaktas på behörigt sätt i dem. I propositionen har man dessutom närmare beaktat även annan gällande lagstiftning som påverkar utsädesbranschen, och vissa tekniska ändringar har gjorts i propositionen.

5 Samband med andra propositioner

Vid tiden för beredningen av propositionen pågår behandlingen (RP 29/2018 rd) av lagen om upphävande av förvaltningsprocesslagen (586/1996) i riksdagen. I bestämmelsen om ändringssökande 44 § i lagförslaget i denna proposition hänvisas det till förvaltningsprocesslagen. Den nya lagen om rättegång i förvaltningsärenden avses träda i kraft den 1 januari 2019 eller i början av 2019. Likaså pågår behandlingen av en ändring av bestämmelsen om behandlingen av personuppgifter 24 § i lagen om handel med utsäde (RP 26/2018 rd) i riksdagen. Motsvarande ändring ingår i 32 § i den föreslagna lagen. De eventuella ändringar som görs under behandlingen av de nämnda lagförslagen och som påverkar innehållet i denna proposition bör under riksdagsbehandlingen beaktas vid behov.

Dessutom pågår riksdagsbehandlingen av lagstiftningen om verkställigheten av landskapsreformen och om omorganisering av statens tillstånds-, styrnings- och tillsynsuppgifter (RP 14/2018 rd). I den lagstiftningen ingår också en ändring som gäller lagen om handel med utsäde. Avsikten är att den ändringen stryks i det ovannämnda lagpaketet under riksdagsbehandlingen. De ändringar som gäller landskapsreformen kommer att göras i den nya utsädeslagen i ett senare skede.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Utsädeslag

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Syfte. Syftet med denna lag är att upprätthålla en högklassig växtproduktion genom att främja tillgången på och användningen av utsäde som är av hög kvalitet och lämpligt för växtförhållandena i Finland. Utsäde är en viktig produktionsinsats inom jordbruket och trädgårdsodlingen och därför måste en hög kvalitet på det säkerställas. Utsäde av hög kvalitet uppfyller kraven i Europeiska unionens lagstiftning i fråga om grobarhet, sortäkthet, renhet och växtskadegörare. Korrekta uppgifter om utsädet ges dessutom i det garantibevis som medföljer utsädet eller på det växtpass som kombinerats med garantibeviset och som medföljer utsädet. Inom växtproduktionen är det möjligt att påverka skördemängderna och lönsamheten i produktionen genom att välja rätt sort för rätt växtplats. Genom att använda certifikatutsäde kan man minska på användningen av växtskyddsmedel och därigenom främja en hållbar utveckling inom jordbruket.

2 §. Tillämpningsområde. Enligt paragrafen tillämpas denna lag på utsäde som används som förökningsmaterial inom jordbruket och trädgårdsodlingen samt på produktion, utsläppande på marknaden, import och export av utsäde. Lagen tillämpas dock inte på utsläppande på marknaden av små mängder utsäde till slutanvändare eller på import av små mängder utsäde för personligt bruk. Med små mängder utsäde avses sådana små mängder utsäde som andra än yrkesmässiga aktörer producerar för slutanvändare. Det är då närmast fråga om hobbyverksamhet där de producerade mängderna utsäde är mycket små. Med små mängder avses t.ex. den mängd utsäde av spannmålsväxter som behövs för odling på en areal av sex kvadratmeter eller t.ex. den mängd utsäde av trädgårdsväxter som behövs för odling på två radmeter. Yrkesmässig produktion av små mängder utsäde omfattas av lagens tillämpningsområde. När det gäller bedömningen av små mängder utsäde kan man i fråga om specialväxter beakta andelen utsäde av dem på marknaden och då kan även små mängder vara betydande till sin marknadsandel och omfattas av lagens tillämpningsområde. Bedömningen av små mängder utsäde görs från fall till fall och specifikt för varje art.

Användningen av utsäde av stråsäd, olje- och fiberväxter och köksväxter för prydnadsändamål ska inte omfattas av lagens tillämpningsområde eftersom inte heller direktiven reglerar sådan användning. Användningen av utsäde som livsmedel omfattas inte heller av denna lag.

3 §. Förhållande till annan lagstiftning. Lagen om skydd för växters sundhet (702/2003) gäller åtgärder som avser att bibehålla växters goda sundhetstillstånd och som kan vidtas för att bekämpa skadegörare och hindra att de sprids. Lagen om tillsyn över ekologisk produktion (294/2015) förutsätter att odlaren vid ekologisk produktion alltid ska använda ekologiskt producerat utsäde när sådant finns att tillgå. Dessutom ställs vissa andra krav på ekologiskt producerat utsäde. Det är t.ex. förbjudet att använda genetiskt modifierade organismer (GMO) och deras derivat.

4 §. Definitioner. I paragrafen definieras lagens viktigaste termer. Enligt definitionerna avses med utsäde frö och utsädespotatis som används som förökningsmaterial inom jordbruks- och trädgårdsproduktionen.

Med certifikatutsäde avses odlingsgranskat och av en myndighet kontrollerat utsäde som uppfyller både nationella och Europeiska unionens krav. Vid förpackningen med certifikatutsäde ska det fästas ett garantibevis och/eller ett växtpass, vilket är ett krav enligt artikel 78 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/2031 om skyddsåtgärder mot växtskadegörare, nedan växtskyddsförordningen. Garantibeviset och/eller växtpasset fästs antingen under tillsyn av en myndighet eller på åtgärd av en myndighet. Granskningen av utsädesodlingar och

provtagningen samt analysen görs i enlighet med internationella metoder eller, om sådana saknas, i enlighet med en nationell metod som godkänts av Livsmedelsverket.

Som en ny definition intas en definition av standardutsäde med vilket avses sådant utsäde av köksväxter som är kontrollerat och uppfyller kvalitetskraven enligt direktiven samt är tillräckligt sortrent och identifierbart.

I stället för marknadsföring används nu utsläppande på marknaden, vilket avser innehav av utsäde för försäljning och dessutom erbjudande till försäljning eller annan överföring antingen avgiftsfritt eller mot ersättning. Definitionen omfattar också försäljning, distribution och andra former av överföring. Definitionen har förenhetligats med annan lagstiftning och definitionen omfattar även distansförsäljning.

Med garantibevis avses enligt definitionen en etikett som trycks efter certifieringen av utsädespartiet och som fästs på utsädesförpackningen eller trycks outplånligt direkt på förpackningen. Av garantibeviset framgår de viktigaste uppgifterna om utsädet, såsom uppgifter om sort, utsädesgeneration, grobarhet och renhet. I stället för ett garantibevis används ett kombinerat växtpass och garantibevis om utsädet kan innehålla reglerade EU-icke-karantänskadegörare för vilka det finns gränsvärden i unionens lagstiftning.

Packeriverksamhet får alltjämt bedrivas i packerier som godkänts av Livsmedelsverket. Godkända packerier får tillverka och låta kontrollera utsädespartier som ska certifieras och godkännas.

Definitionerna av import, export och genetiskt modifierat utsäde motsvarar definitionerna i den gällande lagen.

I stället för tidigare näringsidkare används aktör som avser en fysisk person eller en enskild eller offentlig juridisk person som yrkesmässigt producerar, förpackar, släpper ut på marknaden, importerar eller exporterar utsäde utanför unionen. Definitionen har förenhetligats med annan lagstiftning.

2 kap. Utsläppande av utsäde på marknaden

5 §. Certifiering och utsläppande på marknaden av utsäde. Endast utsäde av sorter som godkänts för upptagande i växtsortlistan får släppas ut på marknaden. Sorterna ska vara godkända för den nationella växtsortlista som förs av Livsmedelsverket (Finska Växtsortmeddelanden) eller för Europeiska gemenskapens gemensamma sortlista för lantbruksväxter. Bestämmelsen motsvarar 7 § 1 mom. 1 punkten i den gällande lagen.

Den gällande lagens paragraf om certifiering har omformulerats och en ny 12 § har intagits om undantag som gäller utsäde som marknadsförs som icke-certifierat. Det är alltjämt tillåtet att på marknaden släppa ut endast certifikatutsäde eller standardutsäde av köksväxter för användning som förökningsmaterial. Kvalitetsklasserna för certifikatutsäde är stamutsäde, basutsäde och certifikatutsäde. För alla dessa har det genom förordningar angetts närmare kvalitetsegenskaper som de ska uppfylla. Som stamutsäde kan man använda stamutsäde, basutsäde och certifikatutsäde av första generationen. Dessa krav motsvarar kraven i Europeiska unionens utsädesdirektiv.

Dessutom är det möjligt att släppa ut standardutsäde av köksväxter på marknaden. Största delen av utsädet av köksväxter marknadsförs som standardutsäde som är ett utsäde som överens-

stämmer med kraven i Europeiska unionens lagstiftning och är tillräckligt sortrent och identifierbart.

Genom förordning av jord och skogsbruksministeriet är det alltfjänt möjligt att utfärda närmare bestämmelser om de krav som ställs på certifikatutsäde i fråga om sortäkthet, sortrenhet, grobarhet, sundhet, produktion, hantering och lagring. På motsvarande sätt är det för standardsäde möjligt att utfärda närmare bestämmelser i fråga om sortäkthet, identifierbarhet, renhet, sundhet och grobarhet.

6 §. Testning av sorter samt odlingsvärdesförsök. Det föreslås att det i lagen tas in en ny paragraf med bestämmelser om testning av sorter samt odlingsvärdesförsök. Bestämmelser om dessa har tidigare utfärdats genom förordning. För testningen av om en sort är särskiljbar, stabil och enhetlig (DUS-test) svarar Livsmedelsverket i enlighet med de anvisningar för testning av sorter som getts av Gemenskapens växtsortsmyndighet (CPVO) eller Internationella unionen för skydd av växtförädlingsprodukter (UPOV). Livsmedelsverket kan också i enlighet med nuvarande praxis vid behov låta utföra DUS-testerna vid anläggningar som är godkända för testningen någon annanstans inom gemenskapen. Naturresursinstitutet svarar för odlingsvärdesförsöken för arter av jordbruksväxter. Odlingsvärdesförsök för sockerbeta genomförs alltfjänt av Centralen för sockerbetsforskning. Sökanden ska genom en ansökan hos Livsmedelsverket ansöka om att sorter DUS-testas eller begära att Livsmedelsverket ordnar DUS-testningen i något annat land i gemenskapen. Sorter för odlingsvärdesförsök söks i enlighet med Naturresursinstitutets anvisningar. Enlig förslaget ska aktören betala kostnaderna för DUS-testerna i enlighet med den avgift som Livsmedelsverket tar ut för dem eller i enlighet med det utländska forskningsinstitutets taxa. På motsvarande sätt tar Naturresursinstitutet ut avgifter hos aktörerna för odlingsvärdesförsök. Centralen för sockerbetsforskning har ansvarat för sortprovningen av sockerbeta och avsikten är att denna praxis inte ska ändras. Sortprovningen av potatis har varit mycket ringa, men vid behov har odlingsvärdesförsök gjorts också i fråga om potatissorter. I dessa fall har Potatisforskningsinstitutet haft en central roll som den som genomfört försöken. I odlingsvärdesförsöken utreds de nya sorternas odlingssäkerhet, skörd och kvalitet. Sorter som gör det befintliga sortutbudet bättre kan godkännas för upptagande i sortlistan. Odlingsvärdesförsöken ska göras på ett tillförlitligt sätt och i så stor omfattning på olika håll i landet att sorternas odlingssäkerhet i olika förhållanden blir beaktad. Testningsnätverket ska i stor utsträckning omfatta olika slags områden ända upp i nordligaste Finland. Grässorters odlingsvärde utreds genom samnordiska försök som samordnas av det norska institutet för bioekonomi, NIBIO.

Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet får det anges närmare krav i fråga om testning av om en sort är särskiljbar, stabil och enhetlig samt i fråga om odlingsvärdesförsök.

7 §. Växtsortsnämnden. Enligt förslaget beslutar växtsortsnämnden alltfjänt om godkännande av en sort för upptagande i sortlistan och om återkallande av godkännandet av en sort. Jord- och skogsbruksministeriet tillsätter växtsortsnämnden för tre år i sänder. Växtsortsnämndens sammansättning ska på samma sätt som enligt den gällande lagen representera tillräcklig sakkunskap. I nämnden ska det t.ex. finnas representanter för industrin, odlarna, utsädesbranschen och rådgivningen.

8 §. Växtsortlistan. Bestämmelser om växtsortlistan finns i rådets direktiv 2002/53/EG om den gemensamma sortlistan för arter av lantbruksväxter. Enligt direktivet ska varje medlemsstat upprätta en eller flera listor. Enligt nuvarande praxis upprätthåller och publicerar Livsmedelsverket den nationella växtsortlistan, Finska Växtsortmeddelanden, minst en gång per år. Enligt direktiv 2002/53/EG är det möjligt att för upptagande i växtsortlistan godkänna en sort som är

särskiljbar, stabil och enhetlig (DUS-test) och som har det odlingsvärde som direktivet förutsätter. I fråga om ursprungssorter krävs inte odlingsvärdesförsök, utan i fråga om dem är deras värde med tanke på bevarandet av genetiska resurser det viktigaste kriteriet för godkännande. Sorter som avförts från sortlistan blir därmed inte nödvändigtvis godkända som ursprungssorter om de inte har särskild betydelse med tanke på bevarandet av genetiska resurser. Godkännandet av en sort ska liksom för närvarande vara i kraft till utgången av det tionde kalenderåret efter det år då sorten godkändes. Efter detta är det möjligt att ansöka om upprepande av godkännandet av sorten. Ansökan om upprepande av godkännandet ska göras senast två år innan godkännandets giltighetstid upphör. Godkännandet av sorten kan upprepas om sorten odlas i stor utsträckning och sorten fortfarande är särskiljbar, stabil och tillräckligt enhetlig. Godkännandet av ursprungssorter ska gälla tills vidare. Sorter som godkänts för upptagande i den nationella sortlistan ska anmälas till Europeiska unionens sortlista.

Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet får det alljämt utfärdas närmare bestämmelser om förutsättningarna för godkännande av en sort för upptagande i växsortlistan, om upprätthållandet av en sort, om förfarandet vid godkännande av en sort för upptagande i sortlistan samt om offentliggörandet och förandet av växsortlistan.

9 §. Återkallande av godkännande av en sort. Enligt förslaget ska växsortsnämnden återkalla ett godkännande om Livsmedelsverkets undersökningar visar att kraven på att en sort ska vara särskiljbar, enhetlig och stabil inte längre är uppfyllda. Den som ansvarar för sorten kan också begära att sorten stryks i växsortlistan. Efter detta är det möjligt att efter en tidsfrist på två år på nytt ansöka om att sorten ska tas upp i växsortlistan som ursprungssort, om det är fråga om en gammal sort som klart har betydelse med tanke på skyddet av de genetiska resurserna. Om sorten fortfarande har stor betydelse i odlingen och den person som ansvarar för sorten inte längre vill upprätthålla den, kan upprätthållandet överlåtas på en ny fysisk eller juridisk person, och då hålls sorten kvar i växsortlistan om de övriga förutsättningarna för godkännande av sorten är uppfyllda. Växsortsnämnden beslutar om villkoren för att godkänna en sort på nytt föreligger.

Dessutom kan växsortsnämnden återkalla godkännandet av en sort om förutsättningarna för godkännande av sorten inte längre är uppfyllda. Godkännandet av en sort kan också återkallas om det i samband med godkännandeförfarandet, DUS-testerna eller odlingsvärdesförsöken har lämnats oriktiga uppgifter. Dessutom kan godkännandet återkallas om en godkänd sort inte upprätthålls i enlighet med bestämmelserna om upprätthållande. I sådana fall finns det t.ex. inte groende utsäde av sorten eller så är utsädet inte sortrent eller identifierbart.

10 §. Utsäde av en genetiskt modifierad sort. Paragrafen har preciserats och utökats med ett krav på att utsäde av en genetiskt modifierad sort får släppas ut på marknaden endast om sorten har godkänts för upptagande i växsortlistan i enlighet med 8 § i den föreslagna lagen. Dessutom gäller fortfarande kravet på att utsäde av en sort får produceras och släppas ut på marknaden endast om sorten har godkänts för odling i gemenskapen i enlighet med antingen Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1829/2003 eller gentekniklagen (377/1995). Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1830/2003 reglerar spårbarhet och märkning av genetiskt modifierat utsäde och genetiskt modifierade livsmedel och foderprodukter. En genetiskt modifierad sort kan vara upptagen i sortlistan den tid som föreslås i 8 § eller högst så länge som godkännandet för odling är i kraft.

År 2015 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/412, enligt vilket medlemsländerna själva får fatta beslut om huruvida de tillåter odling av genetiskt modifierade växter som är godkända i Europeiska unionen. Regeringens proposition med förslag till lag om be-

gränsning av odlingen av genetiskt modifierade organismer har överlämnats till riksdagen (RP 114/2018 rd) och avsikten är att den ska träda i kraft den 1 januari 2019. I propositionen föreslås att det stiftas en lag genom vilken Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/412 genomförs.

Den enda genetiskt modifierade majssort som är godkänd inom Europeiska unionen och som odlas i kommersiellt syfte (MON810) växer inte i Finland. På EU-nivå har det fortfarande inte angetts några tröskelvärden för märkningen av genetiskt modifierat utsäde.

11 §. Förpackande och märkning. Enligt bestämmelsen är det Livsmedelsverket som alltjämt övervakar förpackandet av utsäde. Certifikatutsäde kan släppas ut på marknaden i förpackningar som har förslutits på ett sätt som myndigheten godkänner. Förpackningarna ska förslutas så att de inte kan öppnas och förslutas på nytt utan att det märks. Vidare ska det fortfarande finnas en möjlighet att i enskilda fall tillåta att utsäde levereras oförpackat till en slutanvändare.

På samma sätt som enligt den gällande lagen ska det enligt 2 mom. ges behövliga uppgifter om utsädet till användaren. Utsäde som släpps ut på marknaden ska alltså åtföljas av ett garantibevis som fästs på utsädesförpackningen eller trycks direkt på förpackningen. Garantibeviset ska förses med uppgifter åtminstone om certifieringsmyndighets namn och medlemsstat, officiellt serienummer, partiets referensnummer, månad och år för försegling, tidpunkt för tagande av officiellt prov, art, sort och utsädesklass. Garantibeviset kan dessutom innehålla andra behövliga uppgifter, såsom uppgifter om hanteringen av utsädet. Enligt artikel 83 i den nya växtskyddsförordningen ska garantibeviset vid behov kombineras med ett växtpass, och då innehåller växtpasset också uppgifterna i garantibeviset. Detta gäller de arter för vilka det har satts tröskelvärden för reglerade EU-icke-karantänskadegörare. De utsädespartier som marknadsförs med hjälp av ett garantibevis eller ett växtpass kan spåras.

Möjligheten att marknadsföra utsäde med en förhandsgaranti kvarstår fortfarande. Den slutliga grobarheten hos utsäde som levererats med en förhandsgaranti är ännu inte fastställd, men de övriga kvalitetsbestämningarna av utsädet har redan gjorts.

Enligt 3 mom. får närmare bestämmelser om förpackandet av utsäde och om handelspartiets storlek, om märkningen av förpackningar och utsädespartier, om de uppgifter som ska lämnas köparen och om offentliggörandet av dem, om villkoren för användning av förhandsuppgifter samt om leveransen av oförpackat utsäde och uppgifter om det till slutanvändare utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

12 §. Särskilda bestämmelser. Som icke-certifierat utsäde får dock med avvikelse från 4 § på marknaden släppas ut små mängder utsäde som är avsett för vetenskapliga ändamål eller förädling samt dessutom icke-sortbetecknat kommersiellt utsäde som är avsett för produktion av vall- och foderväxter samt olje- och fiberväxter. Enligt kommissionens beslut 2004/842/EG om genomförandebestämmelser enligt vilka medlemsstaterna får tillåta utsläppande på marknaden av utsäde som hör till sorter för vilka det har lämnats in en ansökan om införande på den nationella sortlistan för arter av lantbruks- eller köksväxter är det redan i samband med ansökan om införande på sortlistan möjligt att under vissa förutsättningar släppa ut utsäde på marknaden. Dessutom får råpartier av utsäde som levereras för iordningställande och förpackande släppas ut på marknaden. Försörjningsberedskapscentralen lagrar en del av spannmålsutsädet som sortbetecknat och vid behov ska det vara möjligt att i undantagsfall släppa ut det sortbetecknade utsädet på marknaden.

Till de direktiv som gäller godkännande och utsädesproduktion av lantsorter hör kommissionens direktiv 2008/62/EG om vissa undantag för godkännande av lantsorter och andra sorter av lantbruksväxter som är naturligt anpassade till lokala och regionala betingelser och som hotas av genetisk utarmning, samt saluföring av utsäde och utsädespotatis av dessa lantsorter och andra sorter, som gäller registrering och utsädesproduktion av ursprungssorter, och kommissionens direktiv 2009/145/EG om vissa undantag för godkännande av lantsorter och andra sorter av köksväxter som traditionellt har odlats på vissa platser och i vissa regioner och som hotas av genetisk utarmning och av köksväxter sorter som saknar reellt värde för kommersiell odling men som har utvecklats för att odlas under särskilda omständigheter och om saluföring av utsäde av dessa lantsorter och andra sorter, vars tillämpningsområde omfattar godkännande och utsädesproduktion av gamla sorter av köksväxter samt godkännande och utsädesproduktion av köksväxter som har ringa värde. Enligt kommissionens direktiv 2010/60/EU om vissa undantag vid saluföring av blandningar av utsäde av foderväxter avsedda att användas för att bevara naturmiljön kan blandningar av utsäde som bevarar mångfalden marknadsföras i syfte att bevara den ursprungliga naturen. Av ursprungssorterna registreras endast en del i enlighet med direktiven för upptagande i sortlistan, och utsäde produceras inte av alla registrerade sorter. Eventuellt produceras små mängder utsäde av sorter som inte omfattas av registreringen, och mycket små mängder av dem släpps ut på marknaden. För upprätthållandet av de genetiska resurserna och främjande av en hållbar användning av dem är det viktigt att tillåta att små mängder utsäde av gamla lantsorter släpps ut på marknaden som icke-certifierade.

Icke-certifierat utsäde får överlåtas inom strikt reglerad kontraktsodling, om utsädet inte avviker från produktionskedjan. I sådana fall ska utsädet dock vara kvar i produktionsringen och det får inte marknadsföras fritt. Utsädet är med andra ord i s.k. slutet kretslopp. Detta förekommer redan i produktionen av stärkelsepotatis. Även produktion av sockerbeta och kummin kan betraktas som sådan strikt reglerad kontraktsproduktion. Utsäde som används inom kontraktsproduktion ska vara fri från flyghavre och uppfylla kraven i lagen om skydd för växters sundhet.

Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet får närmare bestämmelser utfärdas om utsläppande på marknaden av icke-certifierat utsäde, de krav som ställs i fråga om sortäktighet, sortrenhet, minimigrobarhet, sundhet, produktion, hantering och lagring samt närmare förutsättningar för strikt reglerad kontraktsproduktion.

3 kap. Bedrivande av verksamhet

13 §. Godkännande av packeri. Redan i den gällande lagen har packeriverksamhet varit beroende av tillstånd. Förpackandet av utsäde är en viktig del av utsläppandet av utsäde på marknaden. För att säkerställa kvaliteten på utsädet, märkningarna och spårbarheten ska ett packeri vara godkänt för verksamheten. Packeriet ska ansöka om godkännande hos Livsmedelsverket innan verksamheten inleds. Enligt förslaget ska Livsmedelsverket inspektera förutsättningarna för packeriverksamheten. Förutsättningar för godkännande är, liksom enligt den gällande lagen, att sökanden har lämpliga lokaler, anordningar och redskap och sådan yrkesskicklig personal som verksamheten kräver. Dessutom förutsätts att packeriet ger Livsmedelsverket möjlighet att inspektera lokalerna.

Godkännande av ett packeri kan i stället för nuvarande fem år beviljas för högst tio år i sänder utifrån Livsmedelsverkets riskbedömning. På detta sätt lättar den administrativa börda som sökandet av nya godkännanden och inspektionerna medför. Vid behov är det möjligt att bevilja ett godkännande också för kortare tid. Giltighetstiden för godkännandet av ett packeri

kan förlängas om det efter Livsmedelsverkets inspektion kan konstateras att förutsättningarna för godkännande är uppfyllda. Sökanden ska skriftligen ansöka om förnyat godkännande hos Livsmedelsverket. Packerierna kan godkännas på nytt utifrån en riskbedömning som görs antingen genom en kontroll av handlingarna eller genom en noggrannare inspektion, om det har funnits brister i verksamheten. Vid inspektionen är det möjligt att vid behov utnyttja packeriernas kvalitetssystem. Ett packeri ska alltjämt underrätta om väsentliga förändringar i verksamheten, t.ex. om en utvidgning av verksamheten och om upphörande med verksamheten.

Packerier som redan är verksamma ska inspekteras antingen genom en kontroll av handlingarna eller genom noggrannare inspektioner utifrån en riskbedömning. I samtliga packerier ska det dock göras minst en inspektion under den tid packeriets godkännande är giltigt. Befintliga packerier som har godkänts för fem år ska genom övergångsbestämmelsen överföras till det nya systemet för godkännande av packerier när deras tillstånd går ut under 2022 och 2023.

Närmare bestämmelser om ansökan om godkännande av ett packeri, om godkännande av ett packeri och om en förlängning av godkännandet får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

14 §. Anmälningsskyldighet. Enligt paragrafen gäller anmälningsskyldigheten den som släpper ut utsäde på marknaden eller importerar eller exporterar utsäde. Det förutsätts att ovan nämnda aktörer gör en skriftlig anmälan om inledandet och avslutandet av verksamhet i anslutning till handel med utsäde och om väsentliga förändringar i den. Till innehållet motsvarar paragrafen den gällande lagen.

Närmare bestämmelser om innehållet i anmälan och om anmälningsförfarandet får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

15 §. Skyldighet att föra register. Skyldigheten enligt gällande lag att föra register för tillsynen ska finnas kvar. Godkända packerier och aktörer som är anmälningsskyldiga enligt 14 § ska föra ett register över sin verksamhet. Enligt den föreslagna paragrafen ska uppgifterna sparas i sex år efter det att uppgifterna registrerades. Den föreslagna längre förvaringstiden behövs t.ex. i situationer där bedrägeri utreds i efterhand och sålda handelspartier spåras.

Närmare bestämmelser om förandet av registret och om dess innehåll och uppläggning får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Registret ska föras handelspartivis och det ska bl.a. innehålla uppgifter om försäljaren, datumet för köpet, partiets nummer, vikten, köparens kontaktuppgifter och leveransdatum. Packerierna ska dessutom som en del av registret uppbvara de odlingsgranskningsbeslut och de mottagningsbevis som gäller råpartier av utsäde.

16 §. Skadeståndsskyldighet. I 1 mom. föreskrivs om skadeståndsskyldigheten för den som iordningställt eller förpackat utsäde eller den som importerat utsäde till Finland. Med importör avses både den som importerar utsäde från en stat utanför Europeiska unionens inre marknad och den som importerar utsäde från en annan medlemsstat i Europeiska unionen. Skadeståndsskyldigheten uppstår om utsädet inte uppfyller de krav som ställs i Europeiska unionens utsädeslagstiftning, i denna lag eller med stöd av denna lag. Skadeståndsskyldigheten uppstår i yrkesmässig användning, dvs. då utsäde används i näringsverksamhet. Enligt 1 mom. ska endast slutanvändaren ha rätt till ersättning, dvs. den som sår utsädet.

Skadeståndsansvaret ska liksom enligt den gällande lagen vara oberoende av vållande. För att ansvaret ska uppstå krävs det alltså inte uppsåt eller oaktsamhet från den skadeståndsskyldiges

sida, men det är möjligt att bli befriad från ansvaret under vissa förutsättningar. Genom att ansvaret är oberoende av vållande har man försökt förtydliga ansvarsförhållandena vid produktionen av utsäde. Ansvaret för den som iordningställt, förpackat eller importerat utsäde gäller endast den aktör som överlåter eller säljer utsäde till slutanvändaren. Detta innebär att ansvaret inte gäller t.ex. leveranser mellan dem som iståndsätter utsäde och inte heller aktörer som inte deltar i iståndsättningen eller förpackandet (återförsäljare och andra motsvarande yrkesutövare). Skada som dessa aktörer lider ska ersättas enligt köplagen (355/1987) på samma sätt som inom annan näringsverksamhet. Det kan då avtalas om ersättningen för skador inom ramen för näringsidkarens avtalsfrihet, och då kan avtalsparterna om de så önskar även ta in ett omnämnande om att bestämmelsen om strikt ansvar tillämpas i avtalsförhållandet. Inte heller den tvingande bestämmelse som beskrivs nedan blir då som sådan förpliktande. Vid konsumentköp ska en skada ersättas enligt bestämmelserna i produktansvarslagen (694/1990).

Ordalydelsen i 2 mom. motsvarar den gällande bestämmelsen. Enligt momentet föreligger skadeståndsskyldighet inte, även om utsädet är behäftat med fel, om den mot vilken skadeståndsanspråket framställs visar att det är sannolikt att utsädet när det levererades till marknaden inte var behäftat med det fel som orsakat skadan. Uppkomsten av ansvar ska presumeras på samma sätt som i fallet med ansvar oberoende av vållande, men den skadeståndsskyldige kan undgå skadeståndsskyldigheten i vissa fall. För att undgå ansvar ska den skadeståndsskyldige visa att utsädet inte var behäftat med det fel som orsakade skadeståndsskyldigheten när utsädes släpptes ut på marknaden. Det krävs inte att det är helt klart att felet inte fanns, men detta ska vara sannolikt i ljuset av den utförda undersökningen. Exempelvis om ett utsäde certifierats och dess kvalitet och äkthet intygats av en myndighet kan detta vara en indikator på att utsädet inte var behäftat med fel. I bestämmelsen iakttas med avvikelser från vad som allmänt tillämpas i skadeståndslagstiftningen omvänd bevisbörda, dvs. den som iståndsätter utsäde, förpackaren eller importören måste visa att felet saknas för att undgå skadeståndsansvar.

I 2 mom. föreskrivs dessutom om ersättning för skada som utsädet har orsakat på person eller på sådan egendom som är avsedd för enskild användning eller konsumtion och som den skadelidande huvudsakligen har använt på ett sådant sätt. Dessa skador ska ersättas enligt produktansvarslagen.

Enligt det nya 3 mom. ska det inte vara möjligt att på förhand genom avtal avvika från skadeståndsskyldigheten till nackdel för den skadelidande. Med andra ord kan säljaren och köparen inte till nackdel för köparen på förhand avtala om att bestämmelsen inte tillämpas. Bakom bestämmelsens tvingande natur ligger grundtanken om att skydda den svagare parten, och denna grundtanke förverkligas inte om ansvaret på förhand kan undgås genom avtal. Den betydelse som bestämmelsens tvingande natur har accentueras i synnerhet i situationer där avtalsparterna inte är jämlika och den ena parten är tvungen att godkänna avtalet för att kunna fortsätta med sin verksamhet. Det kan t.ex. vara fråga om en situation där försäljaren för att avtalet ska kunna ingås kräver ett avtalsvillkor som avviker från lagens bestämmelse och som begränsar ansvaret.

Å andra sidan kan en tvingande lagstiftning leda till situationer där den part som säljer utsäde bedömer att den teoretiska risken är så stor att försäljningen inte lönar sig. Den tvingande naturen hos bestämmelsen i 3 mom. har tolkningsmässigt funnits redan enligt den gällande lagen, men detta har inte framgått tydligt av bestämmelsen. Den tvingande naturen har för tydlighetens skull nu skrivits ut.

17 §. *Tryggande av utsädesförsörjningen i fråga om nationellt sett viktiga arter av jordbruksgrödor.* På samma sätt som enligt den gällande lagen är det i syfte att trygga utsädesförsörjningen i fråga om viktiga arter av jordbruksgrödor alltså möjligt att av försörjningsberedskapsfondens medel till växtförädlingsföretag betala ersättning för sortförädling och produktion av stamutsäde. Ersättning betalas endast för förädling av arter som är ekonomiskt olönsamma och för förädlingsarbete som utförs i Finland.

Genom förordning av statsrådet får det alltså utfärdas bestämmelser om de växtarter som berättigar till ersättning samt om övriga ersättningsgrunder.

4 kap. Laboratorier

18 §. *Undersökningslaboratorier.* I paragrafen fastställs att Livsmedelsverkets laboratorium är ett undersökningslaboratorium som ansvarar för behandlingen och undersökningen av prov enligt den föreslagna lagen. Dessutom kan prov behandlas och undersökas vid ett laboratorium som har godkänts av Livsmedelsverket eller av en annan medlemsstat i Europeiska unionen. Livsmedelsverkets utsädeslaboratorium är laboratorium nummer FI01 som ackrediterats av den internationella utsädeskontrollorganisationen ISTA (International Seed Testing Association). Det ackrediterade behörighetsområdet omfattar provtagning och undersökning av utsäde.

19 §. *Godkännande av privata laboratorier.* Bestämmelser om godkännande av ett privat laboratorium har tidigare funnits i en förordning av jord- och skogsbruksministeriet, men tas nu in på lagnivå. Enligt den föreslagna paragrafen kan Livsmedelsverket på ansökan godkänna ett privat laboratorium som ett laboratorium som utför undersökningar av utsädesprov. Ett privat laboratorium kan vara antingen ett oberoende laboratorium eller ett laboratorium som hör till ett utsädesbolag. Det att ett laboratorium som hör till ett utsädesbolag endast får undersöka prov av egna utsädespartier grundar sig på rådets direktiv 2004/117/EG. I sin ansökan ska laboratoriet detaljerat redogöra för vilka arter som ska kontrolleras och vilka analyser laboratoriet gör. Dessutom ska laboratoriet ge behövliga uppgifter om yrkeskunnig personal samt om teknisk beredskap. Det ankommer på Livsmedelsverket att se till att det ordnas tillräcklig utbildning för laboratoriets personal.

20 §. *Undersökningar som utförs av privata laboratorier.* Enligt den föreslagna paragrafen ska ett privat laboratorium undersöka proven med internationella metoder eller, om sådana saknas, med nationella metoder. I praktiken innebär detta att det privata laboratoriet ska iaktta ISTA:s metoder eller de nationella metoder som godkänts av Livsmedelsverket. Laboratoriet ska också föra ett register över mottagna prov.

21 §. *Tillsyn över privata laboratorier.* Enligt den föreslagna nya paragrafen ska Livsmedelsverket övervaka att laboratoriets verksamhet uppfyller kraven enligt utsädeslagen. Enligt paragrafen ska Livsmedelsverket få de uppgifter som är nödvändiga för tillsynen. Livsmedelsverket ska kontrollera laboratoriets verksamhet utifrån sin riskbedömning. I kontrollen ingår tillsyn över laboratoriepersonalens kompetens och även över t.ex. jämförande testanalyser. Laboratoriets tekniska beredskap ska också motsvara den nivå som Livsmedelsverket förutsätter.

Enligt 3 mom. ska Livsmedelsverket på nytt undersöka minst fem procent av de prov som ett privat laboratorium undersökt för certifiering. Detta är ett krav enligt rådets direktiv 2004/117/EG om ändring av direktiven 66/401/EEG, 66/402/EEG, 2002/54/EG, 2002/55/EG

och 2002/57/EG när det gäller undersökningar som gjorts under officiell övervakning samt likvärdighet för utsäde som producerats i tredje land.

5 kap. Myndigheter

22 §. Allmän styrning och planering. Paragrafen motsvarar i huvudsak den gällande lagen. Den har preciserats, och i stället för tillsynen ska jord- och skogsbruksministeriet nu ansvara för den allmänna styrningen och planeringen av verkställigheten av den föreslagna lagen. Jord- och skogsbruksministeriet svarar för resultatstyrningen av Livsmedelsverket, men för den egentliga tillsynen enligt denna lag svarar Livsmedelsverket.

23 §. Tillsynsmyndigheter och certifieringsmyndighet. Enligt den föreslagna paragrafen svarar Livsmedelsverket för tillsynen enligt denna lag och för organiseringen av tillsynen. Närings-, trafik- och miljöcentralerna har vid tillsynen till uppgift att övervaka marknadsföringen av utsäde. Importen av utsäde övervakas förutom av Livsmedelsverket också av Tullen.

Livsmedelsverket är certifieringsmyndighet. Förslaget motsvarar till innehållet nuvarande praxis.

24 §. Auktoriserade inspektörer och provtagare. I paragrafen föreslås att Livsmedelsverket vid tillsynen kan anlita auktoriserade inspektörer och provtagare. De auktoriserade inspektörerna och provtagarna kan också vara anställda av en fröaffär. I sådana fall kan fröaffärens provtagare ta prov bara av de partier som det egna packeriet förpackat. Denna möjlighet att anlita inspektörer och provtagare som är anställda av en fröaffär grundar sig på rådets direktiv 2004/117/EG. Livsmedelsverket svarar alltjämt för utbildningen av inspektörer och provtagare och för att inspektörerna har tillräcklig yrkeskunskap och sakkunskap för skötseln av sina uppgifter.

Till 2 mom. har det fogats en möjlighet för Livsmedelsverket att återkalla ett bemyndigande om inspektören eller provtagaren försummar att iaktta de villkor som Livsmedelsverket ställt eller bryter mot de förpliktelser som följer av uppdraget. Vid behov ska den auktoriserade inspektören eller provtagaren visa upp ett skriftligt intyg över sitt bemyndigande för aktören.

Inspektören och provtagaren ska ha straffrättsligt tjänsteansvar när de utför inspektioner enligt utsädeslagen. Bestämmelser om eventuellt skadestånd finns i skadeståndslagen (412/1974).

6 kap. Kontroll och tillsyn

25 §. Tillsynsplan och offentliggörande av tillsynsresultat. Enligt förslaget ska Livsmedelsverket utarbeta en plan för organiseringen av tillsynen och en tillsynsrapport om genomförd tillsyn. Redan nu utgör tillsynsplanen en del av Livsmedelsverkets fleråriga kontrollplan för livsmedelskedjan och berättelsen om tillsynsresultaten utgör en del av Livsmedelsverkets rapport om hur Finlands mångåriga riksplan för tillsynen över livsmedelskedjan omsätts i praktiken. Offentliggörandet av resultaten ökar öppenheten i verksamheten och effektiviserar tillsynen. De resultat som offentliggörs är i allmänhet statistiska uppgifter och gäller t.ex. de aktörer i utsädesbranschen som omfattas av tillsynen, utsädet, provmängderna, förbjudna partier, importpartier och undersökningsresultat.

I 2 mom. föreslås att Livsmedelsverket under vissa förutsättningar ska kunna offentliggöra eller tillhandahålla allmänheten uppgifter om resultaten av den offentliga tillsynen över enskilda aktörer. Livsmedelsverket ska med beaktande av hur brådskande situationen är ge aktören till-

fälle att bli hörd och ta hänsyn till aktörens sakliga anmärkningar. Numera kan utsäde släppas ut på marknaden på många olika sätt och i synnerhet handel via distansförsäljning har ökat i popularitet. Med traditionella tillsynsmetoder har det i vissa fall varit svårt att ingripa i nät-handeln, kvaliteten på utsäde inom den och de uppgifter som ges om utsädet. En av Livsmedelsverkets uppgifter är att säkerställa en högklassig växtproduktion. I den föreslagna lagen är avsikten att effektivisera också denna tillsyn bl.a. genom att i 29 § möjliggöra provtagning utan identifiering vid distansförsäljning. Om Livsmedelsverket inte genom andra tillsynsmetoder kan påverka marknadsföringen av utsäde är det motiverat att i vissa fall i aktörernas och det allmännas intresse offentliggöra resultaten av offentlig tillsyn gällande en enskild aktör.

26 §. Rätt att utföra inspektioner. I 1 mom. föreskrivs om tillsynsmyndighetens och den auktoriserade inspektörens och provtagarens rätt att utföra inspektioner.

Tillsynen förutsätter att den som utför inspektionen har rätt att få tillträde till de utrymmen där verksamheten bedrivs. Enligt 2 mom. gäller skyddet för hemfriden alla utrymmen som används för boende av permanent natur, och i dem får inspektioner utföras endast av myndigheter. I sådana utrymmen får en inspektion utföras endast om det är nödvändigt för att utreda omständigheter som är föremål för inspektionen och det finns grundad anledning att misstänka att någon har gjort sig skyldig till ett förfarande som är straffbart enligt denna lag och inspektionen är nödvändig för utredning av brott. Exempelvis gårdens gårdsplan eller lager- och produktionsbyggnader omfattas inte av hemfriden.

Enligt 3 mom. får närmare bestämmelser om utförandet av inspektioner, tagandet och undersökningen av prov samt om det övriga kontroll- och tillsynsförfarandet utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

27 §. Rätt att få uppgifter. Enligt den föreslagna paragrafen har tillsynsmyndigheten, den auktoriserade inspektören och provtagaren rätt att av statliga och kommunala myndigheter, de som sköter offentliga uppdrag samt av aktörer och andra som omfattas av skyldigheterna enligt denna lag få de uppgifter som behövs för tillsynen. Rätten att få uppgifter ska vara begränsad till de uppgifter och handlingar som behövs för tillsynen. Aktören ska på begäran ge dessa till myndigheter och auktoriserade inspektörer. Rätten att få uppgifter avses gälla också sekretessbelagda uppgifter.

Tillsynsmyndigheterna ska dessutom ha rätt att av de aktörerna få uppgifter som behövs vid tillsynen över att utsädeslagen och de bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den följs. Myndigheternas rätt att få information kan gälla behövliga uppgifter för ett visst syfte, om lagen ger en uttömmande förteckning över innehållet i uppgifterna. Riksdagen grundlagsutskott har fäst uppmärksamhet att om innehållet däremot inte anges i form av en förteckning, ska det i lagstiftningen ingå ett krav på att "informationen är nödvändig" för ett visst syfte (GrUU 46/2017 rd).

Om det då är fråga om personuppgifter, kommen grunden för att behandla personuppgifter direkt av artikel 6.1 d och f i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG. Nämnda bestämmelser hänför sig också till sammanjämkningen av skyddet av personuppgifter och offentlighetsprincipen och de kan anses vara förenliga med det spelrum som artikel 86 i förordningen tillåter.

28 §. Utländska inspektörer. Enligt paragrafen har också inspektörer som avses i EU-lagstiftningen eller något annat internationellt avtal som är bindande för Finland samma rätt att utföra kontroller och få uppgifter som finska myndigheter.

29 §. Beställning av provtagning utan identifiering vid distansförsäljning. Vid distansförsäljning är konsumenten och försäljaren inte samtidigt på plats. De senaste åren har det gjorts tillägg om distansförsäljning till flera rättsakter. Exempelvis enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1169/2011 om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna förutsätts det att det om livsmedel som säljs på distans ska tillhandahållas de uppgifter som är obligatoriska enligt förordningen, med undantag för datum- och partimärkningar.

I paragrafen föreslås att tillsynsmyndigheten när det gäller utsäde som erbjuds till försäljning genom distanskommunikation utan att identifiera sig får beställa prov av aktörerna. Aktören ska underrättas om att ett prov har beställts för offentlig tillsyn. Distansförsäljningens betydelse har ökat inom utsädehandeln. Samtidigt finns det allt oftare ett behov av att för den offentliga tillsynen få prov av det utsäde som säljs via distansförsäljning så att myndigheterna kan kontrollera bl.a. utsädets äkthet och förpackningsmärkningarna. Myndigheterna har i praktiken haft svårt att få tillgång till prov. För att förbättra tillsynen borde myndigheten ha möjlighet att göra beställningar anonymt (s.k. mystery shopping). Anonymitet är viktigt för att det ska vara möjligt att se samma information på en webbplats som en konsument. Informationen på en webbsida kan skilja sig åt beroende på om kontakten tas via en myndighetsdator eller t.ex. en personlig dator. Det är också möjligt att det inte går att göra nätköp via ämbetsverkets dator, medan det inte är något problem att köpa via en privat dator.

När man använder en tillsynsdator utanför myndighetsnätet etableras kontakten inte via Livsmedelsverkets nät, utan t.ex. via en mobiltelefon. I sådana fall kan tillsynsdatorns IP-adress, dvs. internetprotokolladressen, inte kopplas och spåras till Livsmedelsverket. Med hjälp av tillsynsdatorn försöker man hitta information om produkter och ansvarig instans samt dokumentera bevisen. Allt annat arbete görs med den egentliga myndighetsdatorn. Tillsynsdatorn har särskilda program för sparande av webbsidor. Tillsynen över distansförsäljning är utmanande och tidskrävande. När den ansvariga instansen har identifierats kan tillsynen ske på samma sätt som tillsynen över andra aktörer som bedriver försäljning.

30 §. Användning av obemannade luftfartyg vid tillsynen. I 1 mom. föreslås att obemannade luftfartyg får användas vid tillsynen på basis av en på förhand utarbetad fotograferingsplan och geografisk information från det att lagen träder ikraft. Målet är att möjliggöra nya metoder för att konstatera sakläget inom utsädestillsynen.

I regel ska en myndighet med tjänsteansvar ha rätt att använda ett luftfartyg vid tillsynen. Enligt 2 mom. ska aktören på förhand underrättas om användningen av ett luftfartyg vid tillsynen i samband med anmälan om tillsynen eller senast när tillsynen genomförs.

Bestämmelser om obemannad luftfart finns i luftfartslagen (864/2014). När ett obemannat luftfartyg används för bruksflyg tillämpas förutom luftfartslagen även luftfartsbestämmelsen OPS MI-32 om flygning av fjärrstyrda luftfartyg och modellflygplan. I lagstiftningen om luftfart beaktas både annan reglering om luftfart och trafik och allmän lagstiftning, såsom skyddet för privatlivet, hemfriden och begränsningar av rörelsefrihet och vistelse. För obemannad luftfart bereds det dessutom just nu EU-lagstiftning som har som ett centralt syfte att skapa en lagstiftningsram för obemannad luftfart på EU-nivå.

31 §. Tjänsteleverantören. Livsmedelsverket ska ha rätt att överföra ett tillsynsuppdrag som utförs med ett obemannat luftfartyg på en utomstående tjänsteleverantör. Vid tillsynen med ett luftfartyg ska tjänsteleverantören dessutom iaktta det som i 30 § 2 mom. föreskrivs om undermålskyldigheten. Tjänsteleverantören får inte analysera resultaten utan resultaten av tillsynen med det obemannade luftfartyget ska sändas till Livsmedelsverket för slutligt beslutsfattande.

Enligt 2 mom. ska den utomstående tjänsteleverantören ha sådan teknisk, yrkesmässig och operativ beredskap som krävs för skötseln av tillsynen.

Enligt 3 mom. kan Livsmedelsverket återkalla ett tillsynsuppdrag som överförs till en tjänsteleverantör och som utförs med ett obemannat luftfartyg om tjänsteleverantören bryter mot de krav eller förutsättningar som följer av uppdraget eller på något annat sätt i väsentlig grad bryter mot de förpliktelser som följer av uppdraget.

32 §. Tillsynsregister. I paragrafen föreslås bestämmelser om att Livsmedelsverket ska föra ett riksomfattande tillsynsregister för tillsynen. Basuppgifter för tillsynsregistret får Livsmedelsverket genom aktörernas anmälningsplikt och packeriernas och de privata laboratoriernas godkännanden.

I syfte att beakta de krav på skydd för personuppgifter som ingår i 10 § 1 mom. i grundlagen föreslås i paragrafen bestämmelser om datainnehållet i tillsynsregistren och förvaringstiden för uppgifterna, vilka bör regleras på lagnivå.

I 2 mom. anges de uppgifter som ska införas i tillsynsregistret i fråga om packerier som godkänts enligt 13 §, aktörer som anmälts enligt 14 § och laboratorier som godkänts enligt 19 §.

Enligt 3 mom. ska uppgifterna om en aktör eller ett privat laboratorium som upphört med sin verksamhet avföras ur registret inom tre år efter det att aktören eller det privata laboratoriet har meddelat Livsmedelsverket att verksamheten upphör eller efter det att verksamhet har upphört. En förvaringstid på tre år är nödvändig för att spårbarheten ska kunna garanteras.

Enligt 4 mom. utgör registret en del av det informationssystem som avses i lagen om landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem (284/2008).

Tillsynsregistret kan anses vara ett personregister. I fråga om personuppgifter föreslås i 5 mom. en hänvisning till den lagstiftning som gäller skydd för personuppgifter. I fråga om utlämnande av uppgifter hänvisas till offentlighetslagstiftningen.

Enligt artikel 18.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (dataskyddsförordning) får den registrerade kräva att behandlingen av hans eller hennes personuppgifter begränsas om den registrerade bestrider personuppgifternas korrekthet.

Den föreslagna bestämmelsen, enligt vilka artikel 18 i dataskyddsförordningen inte ska tillämpas på behandling av personuppgifter, innebär att behandlingen av personuppgifter inte i dessa fall begränsas på det sätt som avses i dataskyddsförordningen. Den registrerade kan alltså fortfarande göra sådana invändningar som avses i artikel 18.1 a och b och den personuppgiftsansvarige är skyldig att avgöra ärendena enligt förvaltningslagen (434/2003). I den mån den registrerade anser att behandlingen av hans eller hennes personuppgifter är olaglig, kan han eller

hon antingen inleda ärendet i enlighet med artikel 77 i dataskyddsförordningen (dvs. lämna in klagomål till en tillsynsmyndighet) eller alternativt kan den registrerade med stöd av förvaltningslagen inleda krav på att den olagliga behandlingen av personuppgifter ska upphöra. I den sistnämnda situationen ska den personuppgiftsansvarige avgöra saken med iakttagande av förvaltningslagens procedurbestämmelser.

Såsom redan konstaterats genomför och främjar just förvaltningslagens bestämmelser god förvaltning samt rättsskydd i förvaltningsärenden. I fråga om den registrerades rättsskydd kan dessutom konstateras att i ovannämnda fall kan den registrerade utnyttja andra rättigheter som anges i kapitel III (den registrerades rättigheter) och i kapitel VIII (rättsmedel, ansvar och sanktioner) i dataskyddsförordningen. Av denna orsak anser man att det i föreslagna lagstiftningen borde föreskrivas om undantag från artikel 18.1 a och b i dataskyddsförordningen i den mån det är fråga om behandling av personuppgifter som hänför sig till verksamhet på vilken allmän förvaltningslagar tillämpas.

33 §. Utlämnande av sekretessbelagda uppgifter. Uppgifter som har erhållits vid tillsynen är sekretessbelagda i enlighet med vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). Vid tillsynen får uppgifter lämnas ut till åklagar- och polismyndigheterna för utredning av brott. Dessutom får uppgifter lämnas ut till de myndigheter som avses i 23 § i denna lag för utförandet av uppgifter enligt denna lag och till skatteförvaltningen för utförande av dess lagstadgade uppgifter.

Riksdagens grundlagsutskott har bedömt bestämmelserna om myndigheternas skyldighet att lämna ut information trots sekretess med avseende på skyddet för privatliv och personuppgifter i 10 § 1 mom. i grundlagen och då noterat bland annat vad och vem rätten att få information gäller och hur rätten är kopplad till nödvändighetskriteriet. Myndigheternas rätt att lämna ut information kan enligt utskottet gälla ”behövliga uppgifter” för ett visst syfte, om lagen ger en uttömmande förteckning över innehållet i uppgifterna. Om innehållet däremot inte anges i form av en förteckning, ska det i lagstiftningen ingå ett krav på att "informationen är nödvändig" för ett visst syfte (GrUU 46/2016 rd).

I den föreslagna paragrafen finns bestämmelser om andra instanser till vilka och ändamål för vilka också personuppgifter får utlämnas. Grunden för att behandla personuppgifter då följer direkt av artikel 6.1 d och f i dataskyddsförordningen. Nämnda bestämmelser hänför sig också till sammanjämkningen av skyddet av personuppgifter och offentlighetsprincipen och de kan anses vara förenliga med det spelrum som artikel 86 i dataskyddsförordningen tillåter.

34 §. Avgifter. För åtgärder enligt denna lag tas det ut avgifter enligt vad som föreskrivs i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

7 kap. Administrativa tvångsmedel

35 §. Påföljdsavgift. Bestämmelser om påföljder för aktörers förseelser finns i den gällande lagen om handel med utsäde i 29 § (marknadsföringsförbud), 30 § (förordnande om förstörande eller utförelse) och 31 § (vite och tvångsutförande). Dessutom kan en aktör under vissa förutsättningar i enlighet med 34 § i den gällande lagen om handel med utsäde för utsädehandelsförseelse dömas till böter. I bestämmelserna i fråga föreskrivs det inte om andra påföljder, så t.ex. en varning kan inte ges.

Enligt det föreslagna 1 mom. kan man som påföljd vid en förseelse påföra en ny administrativ påföljdsavgift. Det föreslås att Livsmedelsverket kan påföra en påföljdsavgift, om en anmärkning eller varning är en för mild och en annan i lagen föreskriven påföljd en för sträng påföljd för förseelsen. Storleken på påföljdsavgiften föreslås vara något högre än försummelseavgiften i lagen om skyldighet att erbjuda kvitto vid kontantförsäljning (658/2013), dvs. minst 500 och högst 5 000 euro. Detta är nödvändigt eftersom t.ex. värdet på utsädespartier som släpps ut på marknaden kan variera avsevärt beroende på art och sort.

I 1 mom. specificeras vilken skyldighet förseelsen kan gälla för att en påföljdsavgift ska kunna påföras. Vid utsläppande av utsäde på marknaden är det fråga om bestämmelserna i 5, 12, 36 och 37 §, i vilka det föreskrivs om certifiering och utsläppande på marknaden av utsäde, om begränsningar i marknadsföringen av utsäde av sorter samt om särskilda bestämmelser som gäller utsäde. Vid produktion eller marknadsföring av utsäde av en genetiskt modifierad sort är det fråga om bestämmelserna i 10 § eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Vid förpackande av utsäde och i packeriverksamhet är det fråga om bestämmelserna i 11 eller 13 § och vid märkning av utsädespartier om bestämmelserna i 11 § eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Vid aktörens anmälningsplikt är det fråga om underlåtelse att iaktta anmälningsplikten enligt 14 § trots att Livsmedelsverket upprepade gånger har uppmanat till att iaktta den. När det gäller förande av register är det fråga om bestämmelserna i 15 § och bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Vid laboratorieverksamhet är det fråga om bestämmelserna i 19–21 § eller bestämmelser som utfärdats med stöd av dem.

Enligt 2 mom. ska påföljdsavgiften betalas till staten, och vid bedömningen av dess storlek ska hänsyn tas till förfarandets art och skadlighet och hur ofta förfarandet upprepats. Avgiftens storlek ska grunda sig på en helhetsbedömning. Det kan bestämmas att ingen avgift påförs och att en anmärkning ges i stället eller att avgiften ska vara lägre än minimibeloppet, om förfarandet kan anses ringa och om det med tanke på förfarandets art, hur ofta det upprepats, förfarandets planmässighet och andra omständigheter är skäligt att ingen avgift påförs eller att den är lägre än minimibeloppet.

En del av förseelserna vid påförande av påföljdsavgift är till sin natur försummelser. Om t.ex. en aktör inte har anmält till Livsmedelsverket att verksamheten inleds, avslutas eller ändras är det nästan aldrig fråga om en egentlig uppsåtlig gärning, utan om oaktsamhet av olika grad.

Enligt artikel 4 i tilläggsprotokoll 7 till den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna får ingen lagföras eller straffas på nytt i en brottmålsrättegång i samma stat för ett brott för vilket han redan blivit slutligt frikänd eller dömd i enlighet med lagen och rättegångsordningen i denna stat. Detta s.k. *ne bis in idem*-förbud ingår även i artikel 14.7 i den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter och i artikel 50 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Förbudet anses även ingå i Finlands grundlag, nämligen i 21 § som gäller individens rättsskydd, där 2 mom. innehåller en bestämmelse om de garantier för en rättvis rättegång som ska tryggas genom lag. När det gäller Europadomstolens avgörandepaxis begränsar sig tillämpningsområdet för förbudet inte enbart till egentliga domar som gäller straffrättsliga straff, utan det sträcker sig även till olika administrativa påföljder som har karaktären av straff.

I 3 mom. föreslås därför en bestämmelse om att påföljdsavgift inte får påföras en fysisk eller juridisk person som misstänks för samma gärning i en förundersökning, en åtalsprövning eller ett brottmål som behandlas i domstol eller som har dömts för samma gärning genom en lagkraftvunnen dom. Om en påföljdsavgift påförts en fysisk eller juridisk person får personen inte i domstol dömas till straff för samma gärning.

I lagstiftningen finns det inga allmänna preskriptionsbestämmelser för förseelser för vilka det kan påföras påföljdsavgift. Enligt 4 mom. får påföljdsavgift inte påföras om det har förflutit mer än sex månader sedan gärningen begicks. Bestämmelser om verkställighet av avgifter finns i lagen om verkställighet av böter (672/2002). Rättsregistercentralen ansvarar således för verkställigheten av påföljdsavgifterna. Med anledning av detta föreslås det att nämnda lag ändras. I lagen om verkställighet av böter finns inte några bestämmelser om preskription av en fordran. I 4 mom. föreslås därför bestämmelser även om att en påföljdsavgift preskriberas fem år efter den dag då påföljdsavgiften påfördes. Bestämmelsen motsvarar strafflagens preskriptionsbestämmelse för böter. Ingen ränta tas ut på påföljdsavgiften.

36 §. Förbud att släppa ut utsäde på marknaden. I paragrafen föreslås bestämmelser om tillsynsmyndigheternas möjligheter att meddela förbud när ett kontrollerat utsädesparti eller ett utsädesparti som annars omfattas av tillsynen inte motsvarar kraven i lagstiftningen eller när det finns en misstanke om att så är fallet. Förbudet att släppa ut utsäde på marknaden är i allmänhet avsett att gälla marknadsföringen av ett visst utsädesparti, men det kan efter konstaterande av utsädespartier som strider mot bestämmelserna vid behov utsträckas till att mera omfattande gälla marknadsföring av utsäde som strider mot bestämmelserna. Paragrafens innehåll motsvarar huvudsakligen den gällande lagen.

37 §. Begränsningar i utsläppandet på marknaden av utsäde av sorter. Enligt den föreslagna paragrafen kan jord- och skogsbruksministeriet begränsa utsläppandet på marknaden av en sort, om odlingen av sorten skulle kunna medföra skada för människor eller djur eller skada för odlingen av andra arter eller sorter med avseende på växternas sundhet. Detta gäller både utsäde av sorter och icke-sortbetecknat utsäde. Motsvarande bestämmelse finns i den gällande lagen. I fråga om genetiskt modifierat utsäde ska också de bestämmelserna i gentekniklagen beaktas.

38 §. Föreläggande om förstörande eller utförsel. Om marknadsföring av utsäde har förbudits eller marknadsföring av en sort har begränsats, kan Livsmedelsverket enligt paragrafen tillåta att utsädet används för något annat ändamål eller bestämma att utsädet ska förstöras eller föras ut ur landet, om inte något annat föreskrivs i någon annan lag. Aktören svarar för de kostnader som föranleds av föreläggandet om hantering, förstörande eller utförsel. Till beslutet kan dessutom fogas villkor om det förfarande som ska iaktas när beslutet verkställs. I fråga om genetiskt modifierat utsäde ska också de regler som gentekniklagen förutsätter beaktas.

39 §. Stängning av webbplats. I paragrafen föreslås att Livsmedelsverket kan bestämma att en webbplats som en aktör administrerar eller använder ska stängas, om det utsäde som släpps ut på marknaden via webbplatsen inte uppfyller föreskrivna krav eller om uppgifterna om utsädet är sådana att de vilseleder den slutliga användaren. Livsmedelsverket kan få behövliga uppgifter t.ex. om utsäde som bjuds ut till försäljning genom den provtagning utan identifiering vid distansförsäljning som avses i 29 §. Föreläggandet att stänga en webbplats kan vara temporärt medan ärendet utreds eller missförhållandet avhjälpas.

Enligt 2 mom. kan Livsmedelsverket i en situation där det utsäde som släppts ut på marknaden inte uppfyller kraven eller uppgifterna om utsädet är osanna eller väsentligen vilseledande vidta åtgärder enligt det förbud att släppa ut utsäde på marknaden som föreskrivs i 36 §.

40 §. Vite och tvångsutförande. Livsmedelsverket kan förena ett förbud enligt 36 §, ett föreläggande om förstörande eller utförsel av utsäde enligt 38 §, eller ett föreläggande om stängning av en webbplats enligt 39 § med vite eller med hot om att den försummade åtgärden vidtas på den försumliges bekostnad.

41 §. Återkallande av godkännande av laboratorium. Enligt 1 mom. kan Livsmedelsverket återkalla godkännandet av ett laboratorium, om laboratoriet inte längre uppfyller kraven för godkännande eller andra krav som föreskrivs i eller med stöd av denna lag och laboratoriet inte inom en skälig tid har avhjälpt bristerna.

Om bristen i laboratoriets verksamhet är sådan att den riskerar äventyra undersökningsresultatens tillförlitlighet, kan Livsmedelsverket enligt 2 mom. återkalla godkännandet redan för den skäliga tid som behövs för att avhjälpa bristen.

Enligt 3 mom. ska Livsmedelsverket återkalla godkännandet av ett laboratorium om laboratoriet begär det eller om laboratoriet upphör med den verksamhet på basis av vilken det har godkänts.

42 §. Återkallande av godkännande av packeri. Enligt 1 mom. kan Livsmedelsverket återkalla godkännandet av ett packeri, om packeriet inte längre uppfyller kraven för godkännande eller andra krav som föreskrivs i eller med stöd av denna lag och packeriet inte inom en skälig tid har avhjälpt bristerna.

Enligt 2 mom. ska Livsmedelsverket återkalla godkännandet av ett packeri om packeriet begär det eller om packeriet upphör med den verksamhet på basis av vilken det har godkänts.

8 kap. Särskilda bestämmelser

43 §. Maskinell underskrift. I paragrafen föreslås att beslut som utarbetats med hjälp av automatisk databehandling och handlingar som hänför sig till behandlingen av ett ärende får undertecknas maskinellt. Enligt 20 § 2 mom. i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003) ska det föreskrivas särskilt om maskinell underskrift av handlingar som kommit till i förvaltningsmyndigheternas verksamhet. Användning av maskinell underskrift är ett enklare förfarande än den elektroniska signering av handlingar som avses i 16 § i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet, och därför föreslås att det tas in en bestämmelse om saken i lagen.

44 §. Ändringsökande. Paragrafen motsvarar 32 § i den gällande lagen om handel med utsäde. Enligt 7 § i förvaltningsprocesslagen är huvudregeln att beslut av en myndighet som är underställd statsrådet överklagas hos förvaltningsdomstolen.

45 §. Verkställighet. I paragrafen föreskrivs att en myndighet i ett beslut kan bestämma att myndighetens beslut ska iaktas även om det överklagas, om inte besvärmyndigheten bestämmer något annat.

46 §. Straffbestämmelse. I paragrafen ingår bestämmelser om straff för brott mot den föreslagna lagen. Det föreslås att en gärnings straffbarhet som förseelse mot utsädeslagen liksom i den gällande lagen ska kopplas till uppsåt eller grov oaktsamhet. Bestämmelserna motsvarar till centrala delar 34 § i den gällande lagen om handel med utsäde. Straffbestämmelsen har dock till vissa delar kompletterats så att den motsvarar den föreslagna lagen.

Det är alltid Livsmedelsverket som anmäler förseelser till åtalsprövning. Enligt 2 mom. kan Livsmedelsverket också besluta att inte göra någon anmälan om utsädesförseelse, om förseelsen som helhet och med beaktande av förhållandena är uppenbart ringa.

47 §. Handräckning av polisen. Paragrafen innehåller en bestämmelse om handräckning av polisen. Vid tillsynen över att lagen iakttas kan det behövas handräckning, om tillsynsmyndigheten förhindras att utföra sin tillsynsuppgift.

48 §. Ikraftträdande. I paragrafen föreslås bestämmelser om lagens ikraftträdande. Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2019. Samtidigt upphävs den gällande lagen om handel med utsäde. Förordningar av jord- och skogsbruksministeriet som har utfärdats med stöd av den lag som upphävs ska dock, till den del de inte står i strid med den föreslagna lagen, förbli i kraft tills något annat föreskrivs.

49 §. Övergångsbestämmelse. Enligt paragrafen är ett förpackningstillstånd som erhållits före ikraftträdandet av lagen giltigt under förpackningstillståndets giltighetstid. Dessutom får en aktör som gjort en anmälan före ikraftträdandet av den föreslagna lagen fortsätta med sin verksamhet utan någon sådan anmälan som avses i 14 § i denna lag.

I 2 mom. föreskrivs vidare att inspektörer och provtagare som Livsmedelsverket har bemyndigat för tillsynen över produktionen och användningen av utsäde före ikraftträdandet av denna lag även i fortsättningen får vara sådana auktoriserade inspektörer eller provtagare som avses i 24 § i denna lag utan separat bemyndigande.

1.2 Lag om ändring av 1 § i lagen om verkställighet av böter

1 §. Lagens tillämpningsområde. Rättsregistercentralen sörjer för verkställigheten av försumelse- och påföljdsavgifter som påförs med stöd av olika lagar med iakttagande av förfarandet för verkställigheten av böter. Därför föreslås att det till 1 § 2 mom. fogas bestämmelser om att påföljdsavgift som avses i 35 § i utsädeslagen verkställs på det sätt som föreskrivs i lagen om verkställighet av böter.

Enligt 4 § i lagen om verkställighet av böter ska den som påför avgiften och fullföljdsdomstolen göra en anmälan om sitt beslut till Rättsregistercentralen, och Rättsregistercentralen har möjlighet att bevilja betalningstid med stöd av 14—18 § i lagen.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om de växtarter som berättigar till ersättning för tryggande av utsädesförsörjningen i fråga om nationellt sett viktiga arter av jordbruksgrödor enligt 17 § samt om övriga ersättningsgrunder.

Genom förordningar av jord- och skogsbruksministeriet föreskrivs det alltjämt närmare om tekniska frågor och genom dem genomförs de närmare bestämmelser som Europeiska unionens direktiv förutsätter. Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet utfärdas närmare bestämmelser om krav som ställs på utsäde vid certifiering och utsläppande på marknaden enligt 5 §, om krav i fråga om testning av om en sort är särskiljbar, stabil och enhetlig samt i fråga om odlingsvärdesförsök enligt 6 §, om förutsättningarna för godkännande av en sort för upptagande i växtsortlistan, om upprätthållandet av en sort, om det förfarande som ska iakttas när en sort godkänns för upptagande i listan samt om offentliggörandet och förändring av växtsortlistan enligt 8 §, om förpackandet av utsäde och om handelspartiets storlek, om märkningen av förpackningar och utsädespartier, om de uppgifter som ska lämnas köparen och om offentliggörandet av dem, om villkoren för användning av förhandsuppgifter samt om leveransen av oförpackat utsäde och uppgifter om det till slutanvändare enligt 11 §, om utsläppande på marknaden av icke-certifierat utsäde, om sortäktighet, renhet, grobarhet, sundhet och om för-

utsättningarna för hantering och lagring samt om hantering och leverans av utsäde inom kontraktsodling enligt 12 §, om beviljande av godkännande av ett packeri, om ansökan om godkännande och om en förlängning av godkännandet enligt 13 §, om innehållet i aktörens anmälan och om anmälningsförfarandet enligt 14 §, om förandet av registret och om dess innehåll och uppläggning enligt 15 § och om utförandet av kontroller, tagandet och undersökningen av prov, godkännandet av utförda kontroller samt om det övriga kontroll- och tillsynsförfarandet enligt 26 §.

De bestämmelser som även i fortsättningen utfärdas genom förordning kommer således främst att hänföra sig till detaljerade och tekniska frågor. Förordningar som har utfärdats med stöd av den gällande lagen om handel med utsäde förblir, till den del de inte står i strid med den föreslagna lagen, i kraft tills något annat föreskrivs.

3 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2019.

I övergångsbestämmelsen föreskrivs det särskilt om giltigheten för packeritillstånd som beviljats i enlighet med nu gällande bestämmelser och om fortsatt behörighet för auktoriserade inspektörer och provtagare.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Regeringens proposition kan bedömas med avseende på flera grundläggande fri- och rättigheter i grundlagen. I 1 § 2 mom. i grundlagen ingår som de grundläggande värderingar som ligger till grund för konstitutionen människovärdets okränkbarhet, den enskilda människans frihet och rättigheter samt främjande av rättvisa i samhället. Bestämmelsen kan anses vara utgångspunkt vid bedömningen av de skyldigheter det allmänna har.

I 8 § i grundlagen ingår de viktigaste elementen i kravet på straffrättslig legalitet. Enligt den proposition som gäller reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna omfattar dessa åtminstone krav på en definition i lag på gärningar som bestraffas som brott, förbud mot retroaktiv strafflag, förbud mot analog tillämpning av strafflagen, krav på en definition i lag på straff som följer på brott, förbud mot bruk av en strängare lag än den som gäller vid tidpunkten för gärningen och krav på straffrättsliga normer på lagnivå (se RP 309/1993 rd). Bestämmelsen förutsätter också att brottsrekvisiten för dessa brott med tanke på lagskiparen ska uttryckas tillräckligt noggrant i lagen.

Som nya administrativa tvångsmedel föreslås återkallande av godkännandet av ett laboratorium och av godkännandet av ett packeri. Enligt 34 § i propositionen kan dessutom Livsmedelsverket ålägga tillståndshavaren att betala en påföljdsavgift om de skyldigheter som föreskrivs i lagen har försummats i aktörens verksamhet. Grundlagsutskottet har av hävd ansett att påföljdsavgifter med avseende på 81 § i grundlagen varken är skatter eller avgifter, utan administrativa påföljder av sanktionskaraktär för en lagstridig gärning (se t.ex. GrUU 43/2013 rd). Utskottet har i sak jämställt ekonomiska påföljder av straffkaraktär med straffrättsliga påföljder. De allmänna grunderna för administrativa påföljder ska anges i lag i enlighet med 2 § 3 mom. i grundlagen eftersom det innebär utövning av offentlig makt att ålägga en sådan påföljd. Utskottet har också ansett att det är fråga om betydande utövning av offentlig makt. I lagen måste det exakt och tydligt föreskrivas om grunderna för betalningsskyldigheten och avgiftens storlek, rättsskyddet för den betalningsskyldige och grunderna för verkställigheten av lagen. Även om kravet på exakthet enligt den straffrättsliga legalitetsprincipen, som framgår

RP 172/2018 rd

av grundlagens 8 §, inte direkt gäller administrativa påföljder kan det allmänna kravet på exakthet ändå inte åsidosättas i ett sådant sammanhang (se t.ex. GrUU 14/2013 rd). I den övriga gällande regleringen om utsädesförseelser föreslås det inte några ändringar av innehållet.

I lagen föreslås att det exakt och tydligt föreskrivs om grunderna för skyldigheten att betala påföljdsavgift och för avgiftens storlek, rättsskyddet för tillståndshavaren och grunderna för verkställigheten av avgiften.

Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen är vars och ens privatliv, heder och hemfrid tryggade. Grundlagsutskottet har bedömt bestämmelserna om myndigheternas rätt att få och skyldighet att lämna ut uppgifter med avseende på skyddet för privatliv och personuppgifter och då noterat bl.a. vad och vem rätten att få uppgifter gäller och hur rätten är kopplad till nödvändighetskriteriet. Myndigheternas rätt att få och möjlighet att lämna ut uppgifter har enligt utskottet kunnat gälla "behövliga uppgifter" för ett visst syfte, om lagen ger en uttömmande förteckning över innehållet i uppgifterna. Om innehållet däremot inte anges i form av en förteckning, ska det i lagstiftningen ingå ett krav på att "uppgifterna är nödvändiga" för ett visst syfte (se t.ex. GrUU 10/2014 rd).

I 27 och 28 § i utsädeslagen anges vilka instanser som berörs av rätten att få uppgifter. I lagen anges dessutom de situationer där rätten att få uppgifter föreligger samt kopplas rätten att få uppgifter till att uppgifterna ska vara nödvändiga.

Enligt 30 och 31 § i den föreslagna utsädeslagen är det också möjligt att vid tillsynen använda obemannade luftfartyg. Vid flygning med modellflygplan ska krav som har samband med allmän säkerhet iakttas. Det är inte tillåtet att använda modellflygplan vid tillsyn inom ett bebott område så att flygbanan är ovanför det bebodda området eller så att det bebodda området fotograferas. Vidare ska flygningen ske på ett sätt som inte äventyrar personliga rättigheter eller skyddet för privatlivet och annat skydd för den personliga integriteten.

Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen utfärdas närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter genom lag. I enlighet med grundlagsutskottets tolkningspraxis begränsas lagstiftarens spelrum dock av att skyddet för personuppgifter utgör en del av skyddet för privatlivet i samma moment. Lagstiftaren ska trygga denna rättighet på ett sätt som kan anses godtagbart med hänsyn till systemet för de grundläggande fri- och rättigheterna som helhet. Grundlagsutskottet har av hävd ansett att det med tanke på skyddet för personuppgifter vid en registrering är viktigt att reglera åtminstone registrerings syfte, innehållet i de registrerade personuppgifterna, tillåtna användningsändamål, inbegripet möjligheten att lämna ut uppgifterna och bevaringstiden för uppgifterna i personregistren samt den registrerades rättsskydd (se t.ex. GrUU 27/2006 rd).

Enligt 32 § i propositionen för Livsmedelsverket ett register över aktörer med packerigodkännande och över anmälningsskyldiga aktörer samt även över privata laboratorier. I lagen föreskrivs på det sätt som grundlagsutskottet förutsätter om registrerings syfte, innehållet i de registrerade personuppgifterna, tillåtna användningsändamål för uppgifterna och möjligheten att lämna ut uppgifterna samt bevaringstiden för uppgifterna och den registrerades rättsskydd.

Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen är vars och ens hemfrid tryggad. Enligt 10 § 3 mom. i grundlagen kan det genom lag dock bestämmas om åtgärder som ingriper i hemfriden och som är nödvändiga för att de grundläggande fri- och rättigheterna ska kunna tryggas eller för att brott ska kunna utredas. Enligt grundlagsutskottets ståndpunkt täcker hemfriden i princip in alla lokaler som används för stadigvarande boende (se t.ex. GrUU 16/2004 rd). Grundlagsutskottet har ansett att en åtgärd som sträcker sig till hemfriden är godtagbar för att brott ska kunna ut-

RP 172/2018 rd

redas, om åtgärden kopplas till att det finns ett konkret och specificerat skäl att misstänka att ett brott mot lagen har begåtts eller kommer att begås (se t.ex. GrUU 14/2013 rd).

Enligt 27 § i den föreslagna utsädeslagen får tillståndsmyndigheterna samt auktoriserade inspektörer och provtagare inspektera aktörens utrymmen för tillsynen enligt lagen. Om ett sådant utrymme omfattas av hemfriden får en inspektion utföras endast om det finns grundad anledning att misstänka att brott mot utsädeslagen har begåtts eller kommer att begås på ett sätt som är straffbart enligt lag. Inspektionen och provtagningen får utföras endast av en myndighet. Inspektionen ska dessutom vara nödvändig för att ett brott ska kunna utredas. I den föreslagna bestämmelsen har således de krav som ställs i grundlagsutskottets utlåtandep Praxis beaktats.

Enligt 15 § 1 mom. i grundlagen är vars och ens egendom tryggad. Egendomsskyddet omfattar förutom rätt att disponera och använda sin egendom även rätt att bestämma över den. Enligt förarbeten till grundlagsreformen skyddas således avtalsfriheten i viss mån av bestämmelserna om egendomsskyddet (se t.ex. RP 309/1993 rd och GrUU 16/2007 rd).

De begränsningar som ingår i utsädeslagen gäller ofrånkomligen i viss mån såväl egendomsskyddet som avtalsfriheten. Den föreslagna lagen innehåller bestämmelser om administrativa tvångsmedel och de förbud, förelägganden och hot som avses i dessa bestämmelser kan innebära en begränsning av användningen av egendomen eller förbud mot användningen. Även det att skadeståndsskyldigheten enligt 16 § är av tvingande natur begränsar avtalsfriheten i viss mån. Till grund för alla dessa begränsningar ligger dock tungt vägande skäl som hänför sig till produktion av utsäde som är av hög kvalitet och lämpligt för växtproduktionen och växtförhållandena i Finland samt till växters sundhet, och bestämmelserna kan inte anses bli oskäliga med tanke på egendomsskyddet eller avtalsfriheten.

Enligt 18 § 1 mom. i grundlagen har var och en i enlighet med lag rätt att skaffa sig sin försörjning genom näring som han eller hon valt fritt. Grundlagsutskottet har i sin utlåtandep Praxis betraktat näringsfriheten som en huvudregel, men ansett att tillståndsplikt för näringsverksamhet kan tillåtas. Tillståndsplikten ska dock alltid regleras genom lag och lagen ska uppfylla kraven på att bestämmelserna i en lag som inskränker en grundläggande fri- eller rättighet ska vara exakt och noggrant avgränsade. När det gäller lagstiftningens innehåll har utskottet ansett det viktigt att bestämmelserna om tillståndsvillkor och tillståndets giltighet garanterar en tillräcklig förutsebarhet i myndigheternas verksamhet. Betydelsefullt i detta avseende är bl.a. i vilken omfattning myndigheternas befogenheter bygger på s.k. bunden prövning eller ändamålsenlighetsprövning. Dessutom ska myndighetens befogenhet att förena tillstånd med villkor grunda sig på tillräckligt exakta bestämmelser i lag (se t.ex. GrUU 32/2010 rd).

Utsädespackeriverksamhet ska på motsvarande sätt som i den gällande lagen kräva tillstånd. Packeriverksamhet får bedrivas endast i packerier som inspekterats och godkänts av Livsmedelsverket. Godkännande av packeriverksamhet ska beviljas om de förutsättningar som hänför sig till aktören och som behövs för bedrivande av verksamheten är uppfyllda. Dessutom kan Livsmedelsverket i samband med godkännandet av packeriet ställa villkor på packeriets verksamhet. Även verksamheten vid ett privat laboratorium som utför undersökningar av utsädesprov förutsätter ett godkännande av Livsmedelsverket. Ett villkor för godkännandet är att det privata laboratoriet uppfyller de krav som ställs på det.

När det gäller bestämmelser om näringsverksamhet har grundlagsutskottet brukat anse att återkallande av tillstånd får mer kännbara följder än avslag på tillståndsansökan. Därför har utskottet ansett att det för att lagstiftningen ska vara proportionerlig är nödvändigt att möjlig-

heten att återkalla tillstånd kopplas till allvarliga eller väsentliga förseelser eller försummelse och till att eventuella anmärkningar eller varningar till tillståndshavaren inte har lett till att bristerna i verksamheten har korrigerats (se t.ex. GrUU 13/2014 rd).

Enligt 9 § i propositionen ska växtsortsnämnden återkalla godkännandet av en växtsort om det genom undersökningar visas att sorten inte är särskiljbar, stabil eller tillräckligt enhetlig, eller om den som är ansvarig för sorten begär det, utom ifall upprätthållandet av sorten garanteras i och med att någon annan aktör fortsätter som ansvarig för sorten. Dessutom kan växtsortsnämnden återkalla godkännandet av en sort om förutsättningarna för godkännande av sorten inte längre är uppfyllda, om det vid ansökan eller under undersökningarna har lämnats oriktiga eller vilseledande uppgifter eller om den godkända sorten inte upprätthålls i enlighet med vedertagen praxis för upprätthållande av sorter. Enligt 35 § i propositionen kan Livsmedelsverket återkalla godkännandet av ett privat laboratorium för viss tid eller permanent, om laboratoriet eller den verksamhet som där bedrivs i väsentlig grad strider mot de krav som föreskrivs i eller med stöd av lagen och laboratoriet inte inom en skälig tid avhjälper bristerna trots Livsmedelsverkets föreläggande. Enligt 36 § i propositionen kan Livsmedelsverket dessutom återkalla godkännandet av ett packeri, om packeriet eller den verksamhet som där bedrivs i väsentlig grad strider mot de krav som föreskrivs i eller med stöd av lagen och packeriet inte inom en skälig tid avhjälper bristerna trots Livsmedelsverkets föreläggande. I de föreslagna bestämmelserna har man utgått från de krav som grundlagsutskottet har ställt i sin utlåtandepraxis.

Grundlagsutskottet har ansett att ett förfarande för ändringssökande i två steg före högsta förvaltningsdomstolen kan anses säkerställa rättssäkerheten i tillräcklig mån, om de begränsningar som är föremål för beslut har kunnat anses vara av mindre betydelse och med tanke på avgörandeverksamheten enkla. Det är också relevant att högsta förvaltningsdomstolen måste bevilja besvärstillstånd om det föreligger någon sådan grund som nämns i 13 § 2 mom. i förvaltningsprocesslagen (GrUU 57/2010 rd). Enligt propositionen får en myndighets beslut om påföljdsavgift överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen. Förvaltningsdomstolens beslut får överklagas genom besvär endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. I fråga om påföljdsavgifter tillämpas inte ett omprövningsförfarande eftersom en fas med begäran om omprövning oftast i onödan förlänger den totala behandlingstiden för ett ärende. Inte heller påföljdsavgifterna har några sådana följder att det finns behov av att alltid kunna överklaga dem hos högsta förvaltningsdomstolen.

I grundlagens 21 § 2 mom. sägs det att offentligheten vid handläggningen, rätten att bli hörd, rätten att få motiverade beslut och rätten att söka ändring samt andra garantier för en rättvis rättegång och god förvaltning ska tryggas genom lag. Bestämmelsen har ansetts omfatta även principen att två domar inte kan meddelas i samma ärende (den s.k. ne bis in idem-regeln, se t.ex. RP 309/1993 rd och GrUU 9/2012 rd). När det gäller Europadomstolens avgörandepraxis begränsar sig tillämpningsområdet för förbudet inte enbart till domar som gäller straffrättsliga påföljder, utan det sträcker sig även till olika administrativa påföljder som har karaktären av straff. Inom finländsk rätt har regeln preciserats under den senaste tiden genom Europadomstolens och högsta domstolens avgöranden samt grundlagsutskottets utlåtanden.

Den påföljdsavgift som avses i propositionen är en administrativ påföljd av sanktionskaraktär, och den kan påföras för en gärning som även kan leda till en straffrättslig påföljd. Ne bis in idem-regeln har beaktats så att påföljdsavgift inte får påföras en fysisk eller juridisk person som misstänks för samma gärning i en förundersökning, en åtalsprövning eller ett brottmål som behandlas i domstol eller som dömts för samma gärning genom en lagakraftvunnen dom.

Om en påföljdsavgift påförts en fysisk eller juridisk person får personen inte i domstol dömas till straff för samma gärning.

Enligt 25 § 2 mom. i den föreslagna lagen kan Livsmedelsverket offentliggöra eller tillhandahålla allmänheten resultaten av den offentliga tillsynen över enskilda aktörer. Med beaktande av hur brådskande ärendet är ges aktören tillfälle att bli hörd innan uppgifterna offentliggörs eller annars tillhandahålls allmänheten. Rätten att bli hörd hör enligt 21 § i grundlagen till de garantier för god förvaltning som ska tryggas genom lag. Att låta bli att höra en motpart kan enligt grundlagsutskottet dels komma i fråga när det i praktiken är omöjligt att snabbt höra motparten och när man inte kan dröja längre med frågan på grund av att den måste avgöras mycket snabbt, men också när motparten inte över huvud taget är känd eller inte kan nås för att bli hörd. Utskottet har ändå krävt att den grundlagsenliga huvudregeln i bestämmelsen ska vara att motparten hörs (GrUU 60/2001 rd, s. 3).

Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock ges endast myndigheter. Med offentlig förvaltningsuppgift avses bl.a. uppgifter i anslutning till beslut som gäller enskilda personers och sammanslutningars rättigheter, skyldigheter och förmåner. När ändamålsenligheten prövas bör avseende fästas vid bl.a. effektiv förvaltning och andra interna förvaltningsaspekter. Kraven på rättssäkerhet och god förvaltning gäller framför allt beslutsfattandet i samband med en offentlig förvaltningsuppgift. En förutsättning för den i 124 § i grundlagen avsedda överföringen av offentliga förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter är att det i lag åtminstone i stora drag fastställs vilken kompetens eller behörighet den som sköter uppgiften ska ha (bl.a. GrUU 28/2001 rd och GrUU 48/2001 rd). Grundlagsutskottets ställningstagande om det tjänsteansvar som förutsätts av en person som sköter en offentlig förvaltningsuppgift ingår i utskottets utlåtande GrUU 48/2001 rd.

Bestämmelserna i 24 § i den föreslagna lagen gäller sådana av Livsmedelsverket auktoriserade inspektörer och provtagare som när de utför sina uppgifter står under Livsmedelsverkets tillsyn. På de auktoriserade inspektörerna och provtagarna tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när de sköter uppgifter enligt denna lag. Den auktoriserade inspektören ska ha för uppgiften tillräcklig yrkeskompetens om utsäde eller annan yrkeskompetens som behövs för tillsynen över efterlevnaden av lagen, och provtagaren ska ha tillräcklig sakkunskap för provtagning och behandling av prov. En auktoriserad inspektör eller provtagare ska på begäran visa upp ett skriftligt intyg över sitt bemyndigande.

Det är ändamålsenligt att alltjämt föra över den verksamhet som föreslås i paragrafen så att den står utanför myndighetsmaskineriet, eftersom det i praktiken är nödvändigt att anlita auktoriserade inspektörer och provtagare för inspektioner och provtagning för att få en smidig och effektiv inspektions- och tillsynsverksamhet. Verksamheten kan kräva oförutsedda brådskande åtgärder, verksamhetsområdet kan omfatta hela landet och verksamheten kan vara strängt tidtabellsbunden.

I den föreslagna bestämmelsen tryggas de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten och kraven på god förvaltning på ett tillbörligt sätt.

Enligt 80 § 1 mom. i grundlagen kan republikens president, statsrådet och ministerierna utfärda förordningar med stöd av ett bemyndigande i grundlagen eller i någon annan lag. Bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som en-

RP 172/2018 rd

ligt grundlagen i övrigt hör till området för lag ska dock utfärdas genom lag. För närvarande har det utfärdats bestämmelser om många viktiga frågor som gäller tillämpningen av lagen om handel med utsäde i förordningar som utfärdats med stöd av lagen, tex. bestämmelser om privata laboratorier. Med beaktande av 80 § 1 mom. i grundlagen föreslås det att bestämmelserna i fråga till största delen överförs till lagnivå.

Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet utfärdas det bl.a. närmare bestämmelser om krav som ställs på utsäde, testning av sorter och odlingsvärdesförsök, förutsättningar för godkännande av en sort för upptagande i växtsortlistan, offentliggörande av växtsortlistan, förpackande och märkning av utsäde, godkännande av ett packeri och förande av register. De bestämmelser som även i fortsättningen utfärdas genom förordning kommer således främst att hänföra sig till detaljerade och tekniska frågor.

Lagförslagen kan enligt regeringens uppfattning godkännas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Utsädeslag

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Syfte

Syftet med denna lag är att upprätthålla och främja en högklassig växtproduktion genom att säkerställa produktionen och användningen av utsäde som är av hög kvalitet och lämpligt för växtförhållandena i Finland samt lämmandet av behövliga uppgifter om utsädet.

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på utsäde som används som förökningsmaterial för jordbruks- och trädgårdsväxter samt på produktion, utsläppande på marknaden, import och export av utsäde. Denna lag tillämpas dock inte på utsläppande på marknaden av små mängder utsäde till slutanvändare, import av små mängder utsäde för personligt bruk eller användning av utsäde av stråsäd och olje- och fiberväxter för prydnadsändamål.

3 §

Förhållande till annan lagstiftning.

Bestämmelser om åtgärder för att bevara ett gott sundhetstillstånd för växter samt om bekämpning av växtskadegörare och förhindrande av deras spridning tillämpas finns i lagen om skydd för växters sundhet (702/2003). Bestämmelser om de krav som gäller ekologiskt producerat utsäde finns också i lagen om tillsyn över ekologisk produktion (294/2015).

4 §

Definitioner

I denna lag avses med

- 1) *utsäde* frö och utsädespotatis som används som förökningsmaterial inom jordbruks- och trädgårdsproduktionen,
- 2) *certifikatutsäde* officiellt certifierat utsäde som kontrollerats av en myndighet och som uppfyller kvalitetskraven enligt nationell och Europeiska unionens lagstiftning om utsäde,
- 3) *standardutsäde* sådant utsäde av köksväxter som är tillräckligt sortrent och identifierbart, uppfyller kraven och är avsett för produktion av köksväxter,
- 4) *utsläppande på marknaden* innehav av utsäde för försäljning, erbjudande till försäljning eller annan överföring avgiftsfritt eller mot ersättning samt försäljning, distribution och andra former av överföring,
- 5) *garantibevis* en etikett som trycks eller fästs på förpackningen med certifikatutsäde och som innehåller de viktigaste uppgifterna om utsädet,
- 6) *packeriverksamhet* tillverkning och förpackande av utsädespartier i godkända packerier,
- 7) *import* införsel av utsäde från andra länder än medlemsstaterna i Europeiska unionen eller stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,
- 8) *export* utförsel av utsäde till andra länder än medlemsstaterna i Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,
- 9) *genetiskt modifierat utsäde* utsäde som består av, innehåller eller har producerats utgående från en genetiskt modifierad organism, om det vetenskapligt kan bevisas att utsädets utvärderade egenskaper, bland dem den gen som utsädet innehåller, skiljer sig från motsvarande egenskaper hos sedvanligt utsäde,
- 10) *aktör* en fysisk person eller en enskild eller offentlig juridisk person som yrkesmässigt producerar, förpackar, släpper ut på marknaden, importerar eller exporterar utsäde.

2 kap.

Utsläppande av utsäde på marknaden

5 §

Certifiering och utsläppande på marknaden av utsäde

Endast utsäde av sorter som finns på den växtsortlista som avses i 8 § eller på Europeiska unionens gemensamma sortlista för arter av lantbruksväxter får släppas ut på marknaden.

För användning som förökningsmaterial får på marknaden släppas ut endast certifikatutsäde som uppfyller de nationella kraven och kraven i Europeiska unionens lagstiftning på sortäkt-het, renhet, sundhet och grobarhet samt produktion, hantering och lagring av utsäde.

På marknaden får dessutom släppas ut standardutsäde som är tillräckligt identifierbart och sortäktat och som uppfyller kraven i Europeiska unionens lagstiftning på renhet, sundhet och grobarhet.

Närmare bestämmelser om de krav som ställs på utsäde enligt 2 och 3 mom. får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

6 §

Testning av sorter samt odlingsvärdesförsök

Livsmedelsverket ansvarar för i 8 § avsedd den testning av en sorts särskiljbarhet, stabilitet och enhetlighet som är en förutsättning för att en sort ska godkännas för upptagande i sortlistan. Naturresursinstitutet utför odlingsvärdesförsök för att utreda sortens lämplighet för od-

RP 172/2018 rd

lingsförhållandena i Finland. Odlingsvärdesförsök ska ordnas heltäckande i olika delar av landet med beaktande av de olika arternas odlingsområden.

En aktör ska lämna in en ansökan om att en sort ska genomgå sorttestning eller odlingsvärdesförsök. Den sökande svarar för kostnaderna för testningen och odlingsvärdesförsöken.

Närmare bestämmelser om testning av om en sort är särskiljbar, stabil och enhetlig samt i fråga om odlingsvärdesförsök får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

7 §

Växsortsnämnden

Jord- och skogsbruksministeriet tillsätter för tre år i sänder en växsortsnämnd som beslutar om godkännande av en sort för upptagande i växsortlistan enligt 8 § och om återkallande av godkännandet av en sort. I nämndens sammansättning ska hänsyn tas till att det finns tillräcklig sakkunskap med tanke på godkännande av växsorter.

8 §

Växsortlistan

I växsortlistan antecknas de växsorter som godkänts av växsortsnämnden. En sort kan på ansökan godkännas för upptagande i växsortlistan om den uppfyller kraven på särskiljbarhet, stabilitet och enhetlighet i rådets direktiv 2002/53/EG om den gemensamma sortlistan för arter av lantbruksväxter samt har det odlingsvärde som förutsätts i direktiv 2002/53/EG.

Godkännandet av en sort för upptagande i växsortlistan är i kraft till utgången av det tionde kalenderåret efter det år då sorten godkändes. Godkännandet kan upprepas, om det är motiverat på grund av att odlingen av sorten är betydande och om sorten alltjämt motsvarar förutsättningarna beträffande särskiljbarhet, stabilitet och enhetlighet. Ansökan om upprepande av godkännandet ska göras senast två år innan godkännandets giltighetstid upphör. Giltighetstiden för godkännandet ska förlängas tills vidare, tills beslut om upprepandet fattas.

Livsmedelsverket offentliggör växsortlistan åtminstone en gång per år.

Närmare bestämmelser om förutsättningarna för godkännande av en sort för upptagande i växsortlistan, om upprätthållandet av en sort, om det förfarande som ska iaktas när en sort godkänns för upptagande i listan samt om offentliggörandet och förandet av växsortlistan får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

9 §

Återkallande av godkännande av en sort

Växsortsnämnden ska återkalla godkännandet av en växsort om

1) det genom undersökningar visas att sorten inte är särskiljbar, stabil eller tillräckligt enhetlig, eller om

2) den som är ansvarig eller de som är ansvariga för sorten begär det, utom ifall upprätthållandet av sorten garanteras och om någon annan aktör samtidigt fortsätter som ansvarig för sorten.

Växsortsnämnden kan återkalla godkännandet av en sort om

RP 172/2018 rd

- 1) förutsättningarna för godkännande av sorten inte längre är uppfyllda,
- 2) det vid ansökan om godkännande eller under undersökningarna har lämnats oriktiga eller vilseledande uppgifter om de omständigheter utifrån vilka godkännandet görs, eller
- 3) den godkända sorten inte upprätthålls i enlighet med vedertagen praxis för upprätthållande av sorter.

10 §

Utsäde av en genetiskt modifierad sort

En genetiskt modifierad sort kan på ansökan godkännas för upptagande i sortlistan i enlighet med 8 §. Utöver vad som föreskrivs i 5 § får utsäde av en genetiskt modifierad sort produceras och släppas ut på marknaden endast om behövliga åtgärder har vidtagits för konstaterande och förhindrande av negativa effekter för människors hälsa och miljön och det genetiskt modifierade utsädet har godkänts för odling i Europeiska unionen i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1829/2003 om genetiskt modifierade livsmedel och foder eller gentekniklagen (377/1995).

11 §

Förpackande och märkning

Utsäde som släpps ut på marknaden ska inneslutas i förpackningar. Förpackningar med certifikatutsäde ska förslutas under övervakning av Livsmedelsverket eller på ett sätt som verket godtar. Livsmedelsverket kan i enskilda fall tillåta att utsäde levereras oförpackat till en slutanvändare, med beaktande av vad som bestäms i Europeiska unionens bestämmelser om produktion och marknadsföring av utsäde.

De uppgifter om utsädet som köparen behöver ska anges på förpackningen eller i det garantibevis som medföljer utsädet eller på det växtpass som kombinerats med garantibeviset. En del av uppgifterna kan lämnas som förhandsuppgifter, vilkas slutliga innehåll ska meddelas köparen senare.

Närmare bestämmelser om förpackandet av utsäde och om handelspartiets storlek, om märkningen av förpackningar och utsädespartier, om de uppgifter som ska lämnas köparen och om offentliggörandet av dem, om villkoren för användning av förhandsuppgifter samt om leveransen av oförpackat utsäde och uppgifter om det till slutanvändare får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

12 §

Särskilda bestämmelser

Med avvikelse från 5 § 2 mom. får som icke-certifierat på marknaden släppas ut

- 1) små mängder utsäde som används för vetenskapliga ändamål eller förädling,
- 2) utsäde av sorter som används vid försöksverksamhet för testning av sorter och i fråga om vilka det har gjorts en ansökan om upptagande i växtsortlistan,
- 3) icke-sortbetecknat kommersiellt utsäde som är avsett för produktion av vall- och foderväxter samt olje- och fiberväxter,
- 4) råpartier av utsäde som levereras för iordningställande och förpackande,
- 5) sortbetecknat spannmålsutsäde som ingått i försörjningsberedskapslager, om inte tillräckligt med certifikatutsäde på annat sätt kan levereras till marknaden för trygghet av utsädesförsörjningen,

6) små mängder utsäde av ursprungssorter för upprätthållande och bevarande av genetiska resurser.

Utöver det som föreskrivs i 1 mom. får utsäde av stärkelsepotatis, sockerbeta och kummin behandlas som icke-certifierat och levereras till en kontraktsodlare, om utsädet är i kontraktsproduktion och inte avviker från produktionskedjan till marknaden.

Närmare bestämmelser om i 1 mom. avsett utsläppande på marknaden av icke-certifierat utsäde, om sortäktighet, renhet, grobarhet, sundhet och förutsättningarna för hantering och lagring samt om i 2 mom. avsedd hantering och leverans av utsäde inom kontraktsproduktion får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

3 kap.

Bedrivande av verksamhet

13 §

Godkännande av packeri

Packeriverksamhet för utsäde får bedrivas endast i packerier som inspekterats och godkänts av Livsmedelsverket. En förutsättning för godkännande av ett packeri är att packeriet har yrkesskicklig personal och ändamålsenliga lokaler och anordningar för packeriverksamheten. Livsmedelsverket kan ställa villkor på packeriets verksamhet.

Ett packeri kan godkännas för högst tio år i sänder utifrån Livsmedelsverkets riskbedömning. Giltighetstiden för godkännandet av packeriet kan på ansökan förlängas om det konstateras att förutsättningarna för godkännande är uppfyllda.

Packeriet ska underrätta Livsmedelsverket om väsentliga förändringar i verksamheten.

Livsmedelsverket inspekterar packerierna utifrån sin riskbedömning. Varje packeri ska inspekteras minst en gång under den tid packeriets godkännande är giltigt.

Närmare bestämmelser om ansökan om godkännande av ett packeri, om godkännande av ett packeri och om en förlängning av godkännandet får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

14 §

Anmälningssplikt

Den som släpper ut utsäde på marknaden eller importerar eller exporterar utsäde ska göra en skriftlig anmälan till Livsmedelsverket om inledandet och avslutandet av sin verksamhet och om väsentliga förändringar i den.

Närmare bestämmelser om innehållet i anmälan och om anmälningförfarandet får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

15 §

Skyldighet att föra register

RP 172/2018 rd

En aktör som avses i 13 eller 14 § ska över sin verksamhet föra ett handelspartivis register, ur vilket det utan svårighet vid behov är möjligt att få de uppgifter som behövs för tillsynen. Uppgifterna ska sparas i sex år efter det att uppgifterna registrerades.

Närmare bestämmelser om förändret av registret och om dess innehåll och uppläggning får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

16 §

Skadeståndsskyldighet

Den som iordningställt eller förpackat utsäde eller den som importerat utsäde till Finland ska ersätta en skada som i yrkesmässig användning orsakas användaren genom att utsädet inte uppfyller de krav som ställs i Europeiska unionens lagstiftning om utsäde, i denna lag eller med stöd av denna lag. Ersättning ska betalas även om skadan inte har orsakats uppsåtligen eller av oaktsamhet.

Någon skadeståndsskyldighet enligt 1 mom. föreligger dock inte, om den mot vilken skadeståndsanspråket framställs visar att det är sannolikt att utsädet när det levererades till marknaden inte var behäftat med det fel som orsakat skadan. Bestämmelser om skyldigheten för den som iordningställt eller förpackat utsäde eller den som importerat utsäde till Finland att ersätta skada som utsädet har orsakat på person eller på sådan egendom som är avsedd för enskild användning eller konsumtion och som den skadelidande huvudsakligen har använt på ett sådant sätt finns i produktansvarslagen (694/1990).

Ett villkor som avviker från den skadeståndsskyldighet som avses i 1 mom. till nackdel för en användare är utan verkan.

17 §

Tryggande av utsädesförsörjningen i fråga om nationellt sett viktiga arter av jordbruksgrödor

I syfte att trygga utsädesförsörjningen i fråga om nationellt sett viktiga arter av jordbruksgrödor kan av försörjningsberedskapsfondens medel till växtförädlingsföretag betalas ersättning för sortförädling som sker i Finland och för produktion av stamutsäde.

Bestämmelser om de växtarter och växtsorter som berättigar till ersättning samt om övriga ersättningsgrunder utfärdas genom förordning av statsrådet.

4 kap.

Laboratorier

18 §

Undersökningslaboratorier

Behandling av prov och undersökningar som förutsätts i denna lag och i bestämmelser utfärdade med stöd av den ska utföras av Livsmedelsverket, av ett privat laboratorium som har

RP 172/2018 rd

godkänts av Livsmedelsverket eller av ett laboratorium som har godkänts av en medlemsstat i Europeiska unionen.

19 §

Godkännande av privata laboratorier

Livsmedelsverket kan på ansökan godkänna ett privat laboratorium som ett laboratorium som utför undersökningar av utsädesprov. Laboratoriet kan vara ett oberoende laboratorium eller en fröaffärs laboratorium. En förutsättning för godkännande är att laboratoriet har en särskilt utsedd person som ansvarar för undersökningarna, att laboratoriet har tillgång till tillräckligt med yrkeskunnig personal och att laboratoriet har den tekniska beredskap som behövs för verksamheten.

20 §

Undersökningar som utförs av privata laboratorier

Ett privat laboratorium ska undersöka proven med internationella metoder eller, om sådana saknas, med nationella metoder som godkänts av Livsmedelsverket. Laboratoriet ska föra ett register över de prov som det tagit emot.

21 §

Tillsyn över privata laboratorier

Livsmedelsverket övervakar att privata laboratorier som godkänts i enlighet med 19 § följer denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den när de utför sina uppgifter enligt denna lag. Livsmedelsverket har trots sekretessbestämmelserna rätt att av laboratoriet få de uppgifter som är nödvändiga för tillsynen. Livsmedelsverket ska kontrollera laboratoriets verksamhet utifrån sin riskbedömning. Laboratoriet ska till Livsmedelsverket göra en anmälan om väsentliga förändringar i verksamheten.

Livsmedelsverket ska på nytt undersöka minst fem procent av de prov som ett privat laboratorium undersökt för certifiering.

5 kap.

Myndigheter

22 §

Allmän styrning och planering

Den allmänna styrningen och planeringen av verkställigheten av denna lag hör till jord- och skogsbruksministeriet.

23 §

Tillsynsmyndigheter och certifieringsmyndighet

Livsmedelsverket svarar för verkställigheten av denna lag, för tillsynen över att denna lag och de bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den efterföljs samt för organiseringen av tillsynen. Närings-, trafik- och miljöcentralen övervakar marknadsföringen av utsäde inom sitt verksamhetsområde. Importen av utsäde övervakas förutom av Livsmedelsverket också av Tullen.

Livsmedelsverket är certifieringsmyndighet för utsäde.

24 §

Auktoriserade inspektörer och provtagare

Livsmedelsverket kan vid kontroll- och tillsynsuppgifter anlita inspektörer och provtagare som verket skriftligen har bemyndigat för uppdraget. Inspektörerna och provtagarna ska övervakas av Livsmedelsverket. Inspektören ska ha för uppgiften tillräcklig yrkeskompetens om utsäde eller annan påvisad yrkeskompetens som behövs med tanke på tillsynen över efterlevnaden av lagen, och provtagaren ska ha tillräcklig sakkunskap för provtagning och behandling av prov.

Livsmedelsverket kan återkalla ett bemyndigande som det beviljat, om den auktoriserade inspektören eller provtagaren försummar att iaktta de villkor som Livsmedelsverket ställt upp eller i övrigt på ett väsentligt sätt bryter mot de förpliktelser som följer av uppdraget också efter det att inspektören eller provtagaren först fått en anmärkning om bristerna.

En auktoriserad inspektör eller provtagare ska på begäran visa upp ett skriftligt intyg över sitt bemyndigande för en aktör.

På auktoriserade inspektörer och provtagare tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när de utför uppgifter som avses i denna lag. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974).

6 kap.

Kontroll och tillsyn

25 §

Tillsynsplan och offentliggörande av tillsynsresultat

Livsmedelsverket ska utarbета en plan för organiseringen av tillsynen och en tillsynsrapport om genomförd tillsyn. Livsmedelsverket offentliggör tillsynsrapporten som en del av verkets rapport om genomförandet av den fleråriga nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan i Finland.

Dessutom kan Livsmedelsverket offentliggöra eller tillhandahålla allmänheten uppgifter om resultatet av den offentliga tillsynen över enskilda aktörer, förutsatt att följande villkor är uppfyllda:

1) den berörda aktören ges tillfälle att bli hörd om de uppgifter som Livsmedelsverket har för avsikt att offentliggöra eller annars tillhandahålla allmänheten före offentliggörandet eller tillhandahållandet, med beaktande av hur brådskande situationen är, och

2) de uppgifter som offentliggjorts eller annars tillhandahållits allmänheten tar hänsyn till den berörda aktörens anmärkningar eller offentliggörs eller tillhandahålls allmänheten tillsammans med dessa anmärkningar.

26 §

Rätt att utföra inspektioner

Tillsynsmyndigheterna samt de auktoriserade inspektörerna och provtagarna har rätt att för certifieringen, kontrollen och tillsynen enligt denna lag granska utsädesodlingar samt odlingar och områden i närheten av dem, kontrollera utsäde och inspektera produktions- och förpackningsutrymmen, lagrings- och försäljningsställen samt transportmedel, aktörers bokföring och det register som avses i 15 § samt avgiftsfritt ta prov på utsädet för undersökningar.

Inspektioner och provtagning i utrymmen som används för boende av permanent natur får endast utföras av myndigheter. Inspektioner och provtagning får utföras endast om inspektionen är nödvändig för att utreda omständigheter som är föremål för inspektionen och det finns grundad anledning att misstänka att någon har gjort sig skyldig till ett förfarande som är straffbart enligt denna lag och inspektionen är nödvändig för utredning av brott.

Närmare bestämmelser om utförandet av inspektioner, tagandet och undersökningen av prov, godkännandet av utförda inspektioner samt om det övriga kontroll- och tillsynsförfarandet får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

27 §

Rätt att få uppgifter

Tillsynsmyndigheten har trots sekretessbestämmelserna rätt att av statliga och kommunala myndigheter, de som sköter offentliga uppdrag samt av aktörer enligt denna lag och andra som omfattas av skyldigheterna enligt denna lag få de uppgifter som är nödvändiga för tillsynen. Även de auktoriserade inspektörerna har trots sekretessbestämmelserna rätt att av aktörer enligt denna lag och andra som omfattas av skyldigheterna enligt denna lag få de uppgifter som är nödvändiga för tillsynen.

28 §

Utländska inspektörer

Det som i 26 och 27 § föreskrivs om finska myndigheters rätt att utföra inspektioner och få uppgifter gäller också utländska inspektörer som avses i Europeiska unionen lagstiftning eller något annat internationellt avtal som är bindande för Finland, om den internationella förpliktelse som binder Finland förutsätter detta.

29 §

Beställning av provtagning utan identifiering vid distansförsäljning

RP 172/2018 rd

När det gäller utsäde som erbjuds till försäljning genom distanskommunikation får tillsynsmyndigheten utan att identifiera sig beställa prov av aktörerna och använda dem för tillsynen. Proven får användas i den offentliga tillsynen. Efter att tillsynsmyndigheten har fått provet ska myndigheten underrätta aktören om att provet har beställts för den offentliga tillsynen.

30 §

Användning av obemannade luftfartyg vid tillsynen

Vid tillsynen över efterlevnaden av denna lag får obemannade luftfartyg användas på basis av en på förhand utarbetad fotograferingsplan och geografisk information.

En myndighet med tjänsteansvar har rätt att använda ett luftfartyg vid tillsynen. Aktören ska underrättas om användningen av ett luftfartyg vid tillsynen i samband med anmälan om tillsynen eller senast när tillsynen genomförs.

31 §

Tjänsteleverantören

Livsmedelsverket kan överföra ett tillsynsuppdrag med ett obemannat luftfartyg som avses i 30 § till en tjänsteleverantör. Vid tillsynen ska tjänsteleverantören iaktta vad som i 30 § 2 mom. föreskrivs om underrättelseskyldighet. Tjänsteleverantören ska sända resultaten av tillsynen till Livsmedelsverket.

Tjänsteleverantören ska ha sådan teknisk, yrkesmässig och operativ beredskap samt sådan personal som krävs för skötseln av tillsynen.

Livsmedelsverket kan återkalla ett tillsynsuppdrag som överförts till en tjänsteleverantör och som utförs med ett obemannat luftfartyg om tjänsteleverantören inte iakttar kraven eller förutsättningarna i 1 eller 2 mom. eller på något annat sätt i väsentlig grad bryter mot de förpliktelser som följer av uppdraget.

32 §

Tillsynsregister

Livsmedelsverket för ett register för tillsynsändamål över de aktörer med packerigodkännande som avses i 13 §, över de anmälningspliktiga aktörer som avses i 14 § och över de godkända privata laboratorier som avses i 19 §.

I registret införs följande uppgifter:

- 1) aktörens eller det godkända laboratoriets namn, adress samt övriga kontaktuppgifter,
- 2) det godkända packeriets packerinumnummer och godkännandets giltighetstid,
- 3) adresser och kontaktuppgifter för verksamhetsställena,
- 4) bransch eller det godkända laboratoriets kompetensområde,
- 5) namnet på den person som ansvarar för det godkända laboratoriets undersökningar,
- 6) uppgifter om de inspektioner som tillsynsmyndigheten genomfört och om resultaten av dem samt övriga uppgifter som behövs vid tillsynen,
- 7) uppgifter om brott mot denna lag och mot bestämmelser, föreskrifter och förbud som utfärdats med stöd av den och om de påföljder som tillsynsmyndigheten har bestämt.

Uppgifterna avförs ur registret inom tre år efter det att aktören eller det privata laboratoriet har meddelat Livsmedelsverket att verksamheten upphör eller efter det att aktörens eller laboratoriets verksamhet har upphört.

De register som anges i denna lag utgör en del av landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem som avses i lagen om landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem (284/2008). På register och handlingar som avses i detta kapitel tillämpas den lagen, om inte något annat föreskrivs i detta kapitel/denna lag.

Bestämmelser om inhämtande av personuppgifter och införande av dem i de register som avses i 1 mom. samt om användande och utlämnande av uppgifterna i registren finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) samt i dataskyddslagen (.../..) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). På behandlingen av personuppgifter tillämpas dock inte artikel 18.1 a och b i den förordningen.

33 §

Utlämnande av sekretessbelagda uppgifter

Den som vid utförandet av uppdrag enligt denna lag har tagit del av uppgifter om en enskilds eller en sammanslutnings ställning eller affärshemlighet får trots bestämmelserna om sekretess i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet lämna ut uppgifterna till åklagar- och polismyndigheterna för utredning av brott som avses i 8 kap. 2 § i tvångsmedelslagen (806/2011) samt till de myndigheter som nämns i 23 § i denna lag för utförandet av uppgifter enligt denna lag och till Skatteförvaltningen för utförande av dess lagstadgade uppgifter.

34 §

Avgifter

Bestämmelser om avgifter som tas ut till staten för prestationer enligt denna lag finns i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

7 kap.

Administrativa tvångsmedel

35 §

Påföljdsavgift

Livsmedelsverket kan ge aktören en skriftlig varning eller ålägga aktören att betala en påföljdsavgift på minst 500 och högst 5 000 euro, om

1) bestämmelserna i 5 § om utsläppande av utsäde på marknaden, bestämmelserna i 12 § om utsläppande av icke-certifierat utsäde på marknaden eller bestämmelser som utfärdats med stöd av dem, det förbud att släppa ut utsäde på marknaden som meddelats med stöd av 36 § eller de begränsningar i marknadsföringen av sorter som ställts med stöd av 37 § har överträtts vid utsläppande av utsäde på marknaden,

2) 10 § eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den har överträtts vid produktionen eller marknadsföringen av ett utsäde av en genetiskt modifierad sort,

3) 11 eller 13 § eller bestämmelser som utfärdats med stöd av dem eller de villkor för packeriverksamhet som ställts med stöd av 13 § har överträtts vid förpackandet av utsäde eller i packeriverksamheten,

4) 11 § eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den har överträtts på förpackningen eller i de handlingar som medföljer utsädet till köparen,

5) anmälningsplikten enligt 14 § trots uppmaningar har försummats upprepade gånger,

6) 15 § eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den har överträtts vid förande av register,

7) bestämmelserna om förutsättningar för godkännande av laboratorier i 19—21 § har överträtts i ett privat laboratoriums verksamhet.

Påföljdsavgiften ska betalas till staten. Vid bedömningen av dess storlek ska hänsyn tas till förfarandets art och skadlighet och hur ofta förfarandet upprepats. Avgiften behöver inte påföras eller avgiften kan påföras till ett mindre belopp än minimibeloppet, om gärningen kan anses vara ringa eller om det med tanke på försummelsens art, hur ofta den upprepats, försummelsens planmässighet och andra omständigheter är skäligt att ingen avgift påförs eller att den är lägre än minimibeloppet.

Påföljdsavgift får inte påföras en fysisk person som misstänks för samma gärning i en förundersökning, en åtalsprövning eller ett sådant brottmål som behandlas i domstol eller har dömts för samma gärning genom en lagakraftvunnen dom. Om en påföljdsavgift påförts en fysisk person får personen inte i domstol dömas till straff för samma gärning.

Påföljdsavgift får inte påföras om det har förflutit mer än sex månader sedan gärningen begicks. Bestämmelser om verkställighet av påföljdsavgifter finns i lagen om verkställighet av böter (672/2002). En påföljdsavgift preskriberas fem år efter den dag då avgiften påfördes.

36 §

Förbud att släppa ut utsäde på marknaden

Livsmedelsverket kan förbjuda utsläppandet på marknaden av ett visst parti utsäde eller förbjuda ett packeri eller en aktör som släpper ut utsäde på marknaden eller bedriver, import eller export av utsäde att marknadsföra utsäde, om utsädespartiet, förpackandet av det eller märkningarna inte uppfyller de krav som föreskrivs i denna lag eller med stöd av den. Förbudet kan också meddelas för den tid under vilken behövliga undersökningar utförs för utredande av om kraven uppfylls, om det finns grundad anledning att misstänka att utsädet, förpackandet av det eller märkningarna av det inte uppfyller kraven. Livsmedelsverket kan märka utsädet på lämpligt sätt för att hindra utsläppande på marknaden.

Ett förbud ska meddelas för viss tid, om det är möjligt att avhjälpa den bristfällighet som ligger till grund för förbudet. Förbudet ska upphävas utan dröjsmål, om bristfälligheten har avhjälpits eller om den inte längre är av betydelse med tanke på förbudet.

Om saken inte tål uppskov, kan utöver Livsmedelsverket också någon annan tillsynsmyndighet som nämns i 23 § temporärt förbjuda utsläppandet på marknaden av ett utsädesparti. Temporära förbud som utfärdats av någon annan tillsynsmyndighet ska utan dröjsmål hänskjutas till Livsmedelsverket. Förbudet upphör att gälla, om Livsmedelsverket inte har fattat ett i 1 mom. avsett beslut om utsädespartiet eller om marknadsföringen av utsädet inom en vecka från meddelandet av förbudet.

37 §

Begränsningar i utsläppandet på marknaden av utsäde av sorter

RP 172/2018 rd

Jord- och skogsbruksministeriet kan förbjuda utsläppandet på marknaden av utsäde av en växtsort som är avsedd för jordbruks- eller trädgårdsproduktion i hela landet eller på ett bestämt område, om odlingen av sorten skulle kunna medföra skada för människor, djur eller miljön eller skada för odlingen av andra arter eller sorter med avseende på växternas sundhet, om inte något annat föreskrivs i någon annan lag.

38 §

Föreläggande om förstörande eller utförsel

Om utsläppandet på marknaden av utsäde har förbjudits med stöd av 36 eller 37 §, kan Livsmedelsverket tillåta att utsädet används för något annat ändamål än som utsäde eller bestämma att utsädet ska föras ut ur landet eller förstöras, om inte något annat föreskrivs i någon annan lag. Till beslutet kan fogas villkor om det förfarande som ska iaktas när beslutet verkställs.

39 §

Stängning av webbplats

Livsmedelsverket kan bestämma att en webbplats som en aktör administrerar eller använder ska stängas, om det utsäde som släpps ut på marknaden via webbplatsen inte uppfyller i denna lag föreskrivna krav eller om uppgifterna om utsädet är sådana att de vilseleder den slutliga användaren. Föreläggandet att stänga en webbplats kan vara temporärt medan ärendet utreds eller missförhållandet avhjälpas.

Om det utsäde som är avsett att släppas ut på marknaden i enlighet med 1 mom. inte uppfyller kraven i denna lag eller om uppgifterna om utsädet är osanna eller väsentligen vilseledande kan Livsmedelsverket utöver att stänga webbplatsen vidta de åtgärder som anges i 36 §.

40 §

Vite och tvångsutförande

Livsmedelsverket kan förena ett förbud att släppa ut utsäde på marknaden enligt 36 §, ett föreläggande om förstörande eller utförsel av utsäde enligt 38 § eller ett föreläggande om stängning av en webbplats enligt 39 § med vite eller med hot om att den försummade åtgärden vidtas på den försumliges bekostnad.

Bestämmelser om vite, hot om tvångsutförande och tvångsutförande finns i viteslagen (1113/1990).

41 §

Återkallande av godkännande av laboratorium

Livsmedelsverket kan återkalla godkännandet av ett privat laboratorium, om laboratoriet eller den verksamhet som där bedrivs i väsentlig grad strider mot de krav som föreskrivs i eller med stöd av denna lag och laboratoriet inte inom en skälig tid avhjälpes bristerna trots Livsmedelsverkets föreläggande.

Om Livsmedelsverket anser att bristen i laboratoriets verksamhet är sådan att den riskerar äventyra undersökningsresultatens tillförlitlighet, kan Livsmedelsverket bestämma att godkännandet återkallas för den skäligen tid som behövs för att avhjälpa den brist som avses i 1 mom.

Livsmedelsverket ska återkalla godkännandet av ett privat laboratorium om laboratoriet begär det eller om laboratoriet har upphört med den verksamhet på basis av vilken det har godkänts.

42 §

Återkallande av godkännande av packeri

Livsmedelsverket kan återkalla godkännandet av ett packeri, om packeriet eller den verksamhet som där bedrivs i väsentlig grad strider mot de krav som föreskrivs i eller med stöd av denna lag och packeriet inte inom en skäligen tid avhjälper bristerna trots Livsmedelsverkets föreläggande.

Livsmedelsverket ska återkalla godkännandet av ett packeri om packeriet begär det eller om packeriet har upphört med den verksamhet på basis av vilken det har godkänts.

8 kap.

Särskilda bestämmelser

43 §

Maskinell underskrift

Beslut enligt denna lag som utarbetats med hjälp av automatisk databehandling och de handlingar som hänför sig till ärendet får undertecknas maskinellt.

44 §

Ändringssökande

Ändring i ett beslut av Livsmedelsverket och i ett beslut som växtsortsnämnden har fattat om en ansökan om godkännande av en sort, får sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Behörig förvaltningsdomstol är den förvaltningsdomstol vars domkrets beslutet huvudsakligen hänför sig till aningen på grund av områdets läge eller näringsidkarens hemort.

Ändring i beslut av förvaltningsdomstolen får sökas genom besvär endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

Ändring i beslut om temporärt marknadsföringsförbud enligt 36 § 3 mom. får inte sökas särskilt genom besvär.

RP 172/2018 rd

45 §

Verkställighet

I ett sådant annat beslut än ett beslut om administrativ påföljdsavgift som fattas med stöd av denna lag kan det bestämmas att beslutet ska iakttas även om det överklagas, om inte besvärmyndigheten bestämmer något annat.

46 §

Straffbestämmelse

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet

- 1) producerar eller på marknaden släpper ut utsäde i strid med 5 eller 12 § eller som bryter mot ett förbud att släppa ut utsäde på marknaden som meddelats med stöd av 36 §,
- 2) på marknaden släpper ut utsäde som inte uppfyller de krav som i 11 § och i bestämmelser som utfärdats med stöd av den ställs på förpackande eller märkning av utsäde,
- 3) förpackar utsäde utan godkännande av packeriet enligt 13 § eller fortsätter sin verksamhet trots att packeriets godkännande har återkallats med stöd av 42 §,
- 4) försummar anmälningsplikten enligt 14 § 1 mom., eller
- 5) försummar att föra register enligt 15 § 1 mom.

ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för *utsädesförseelse* dömas till böter. Den som bryter mot ett förbud eller åläggande som har meddelats med stöd av denna lag och förenats med vite kan lämnas obestraftad för samma gärning.

På de myndigheters vägnar som avses i 5 kap. anmäler Livsmedelsverket förseelser enligt 1 mom. till åtalsprövning. Anmälan behöver inte göras, om förseelsen som helhet betraktad ska anses som uppenbart ringa.

47 §

Handräckning av polisen

Bestämmelser om polisens skyldighet att ge handräckning finns i 9 kap. 1 § i polislagen (872/2011).

48 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 2019.

Genom denna lag upphävs lagen om handel med utsäde (728/2000). Förordningar av jord- och skogsbruksministeriet som har utfärdats med stöd av lagen om handel med utsäde förblir dock, till den del de inte står i strid med denna lag, i kraft tills något annat föreskrivs.

49 §

Övergångsbestämmelse

RP 172/2018 rd

Ett förpackningstillstånd som erhållits med stöd av 11 § i lagen om handel med utsäde före ikraftträdandet av denna lag är utan separat godkännande giltigt under förpackningstillståndets giltighetstid. Dessutom får en näringsidkare som bedriver marknadsföring, import eller export av utsäde och som gjort en anmälan med stöd av 12 § i den lagen före ikraftträdandet av denna lag fortsätta med sin verksamhet utan en sådan anmälan om inledande av verksamhet som avses i 14 § i denna lag.

Inspektörer och provtagare som Livsmedelsverket har bemyndigat för tillsynen över produktionen och användningen av utsäde före ikraftträdandet av denna lag får vara sådana auktoriserade inspektörer eller provtagare som avses i 24 § utan separat bemyndigande.

2.

Lag

om ändring av 1 § i lagen om verkställighet av böter

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om verkställighet av böter (672/2002) 1 § 2 mom., sådant det lyder i lag 1107/2017, som följer:

1 §

Lagens tillämpningsområde

På det sätt som föreskrivs i denna lag verkställs också en oljeutsläppsavgift enligt 3 kap. 1 § i miljöskyddslagen för sjöfarten (1672/2009), en försummelseavgift enligt 9 § i lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft (1233/2006), en påföljdsavgift enligt 11 a kap. 3 § i arbetsavtalslagen (55/2001), en försummelseavgift enligt 35 § i lagen om utstationering av arbetstagare, en försummelseavgift enligt 6 § i lagen om skyldighet att erbjuda kvitto vid kontantförsäljning (658/2013), en överträdelseavgift enligt 49 § och en påföljdsavgift enligt 51 § i lagen om ett påföljdssystem för och tillsynen över den gemensamma fiskeripolitiken (1188/2014), en påföljdsavgift enligt 71 § i alkohollagen (1102/2017) och en påföljdsavgift enligt 35 § i utsädeslagen (/).

Denna lag träder i kraft den 2019.

Helsingfors den 4 oktober 2018

Statsminister

Juha Sipilä

Jord- och skogsbruksminister Jari Leppä

2.

Lag

om ändring av 1 § i lagen om verkställighet av böter

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om verkställighet av böter (672/2002) 1 § 2 mom., sådant det lyder i lag 1107/2017, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

1 §

Lagens tillämpningsområde

Lagens tillämpningsområde

På det sätt som föreskrivs i denna lag verkställs också en oljeutsläppsavgift enligt 3 kap. 1 § i miljöskyddslagen för sjöfarten (1672/2009), en försummelseavgift enligt 9 § i lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitan­de av utomstående arbetskraft (1233/2006), en påföljdsavgift enligt 11 a kap. 3 § i arbetsavtalslagen (55/2001), en försummelseavgift enligt 35 § i lagen om utstationering av arbetstagare, en försummelseavgift enligt 6 § i lagen om skyldighet att erbjuda kvitto vid kontantförsäljning (658/2013), en överträdelseavgift enligt 49 § och en påföljdsavgift enligt 51 § i lagen om ett påföljdssystem för och tillsynen över den gemensamma fiskeripolitiken (1188/2014) och en påföljdsavgift enligt 71 § i alkohollagen (1102/2017).

På det sätt som föreskrivs i denna lag verkställs också en oljeutsläppsavgift enligt 3 kap. 1 § i miljöskyddslagen för sjöfarten (1672/2009), en försummelseavgift enligt 9 § i lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitan­de av utomstående arbetskraft (1233/2006), en påföljdsavgift enligt 11 a kap. 3 § i arbetsavtalslagen (55/2001), en försummelseavgift enligt 35 § i lagen om utstationering av arbetstagare, en försummelseavgift enligt 6 § i lagen om skyldighet att erbjuda kvitto vid kontantförsäljning (658/2013), en överträdelseavgift enligt 49 § och en påföljdsavgift enligt 51 § i lagen om ett påföljdssystem för och tillsynen över den gemensamma fiskeripolitiken (1188/2014), en påföljdsavgift enligt 71 § i alkohollagen (1102/2017) och en påföljdsavgift enligt 35 § i utsädeslagen (/).

Denna lag träder i kraft den 2019.